

TYRNÄVÄN KUNNAN
TILINPÄÄTÖS
2022

Sisällysluettelo

4.6 Sivistys- ja hyvinvointiosasto	1
--	---

4.6 Sivistys- ja hyvinvointiosasto

Yleiskuvaus

Sivistys- ja hyvinvointiosasto tuottaa palveluja, jotka edistävät kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia opetuspalveluiden, varhaiskasvatus- ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kautta.

Tulosalueeseen kuuluvat sivistys- ja hyvinvointiosaston hallinto, opetus-, varhaiskasvatus-, kulttuuri- sekä vapaa-aikapalvelut ja vapaa sivistystyö: kansalaisopisto, musiikkiopisto ja taiteen perusopetus.

Tavoite 2022

Tavoitteena on tarjota kuntalaisille hyvät lähtökohdat yksilön kasvuun, itsensä kehittämiseen sekä valmiudet menestyä erilaisissa toimintaympäristöissä. Sivistys- ja hyvinvointiosasto tarjoaa laadukkaita opetus-, varhaiskasvatus-, kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluja ja edistää kuntalaisten henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Päätaavoitteet vuodelle 2022 ovat yhteisöllisyyden edistäminen, yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen ja sivistys- ja hyvinvointipalveluiden visualisointi osana kunnan brändityötä.

Päämäärä 2022

Sivistys- ja hyvinvointiosaston hallinnossa on valmistauduttu hyvinvointialueuudistukseen, kehitetty osaston viestintää ja tehty tiivistä yhteistyötä työntekijöiden hyvinvoinnin edistämiseksi kunnan muiden osastojen kanssa. Kirkkomännikön koulu- päiväkotit uudisrakennuksen valmistelutyötä on tehty yhteistyössä teknisen osaston kanssa.

Kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämistä on jatkettu poikkihallinnollisesti koko kunnan hyvinvointityön kautta. Hyvinvointityössä on laadittu nykyisen valtuustokauden laaja hyvinvointikertomus, uudistettu hyvinvointijohtamisen malli Tyrnävän kunnassa siten, että hyvinvointi- ja henkilöstöjohtaja vastaa kunnan hyvinvointityöstä. Kuntalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä on toteutettu hyvinvointityössä Tuunaa Tyrnävää -osallistavan budjetoinnin mallilla. Kaikille avoimeen ideahakuun tuli 534 ideaa, joista kuntalaiset äänestivät 25 000 €:lla toteutettavaksi ulkoliikuntapuiston.

Koko osaston toimintaa on arvioitu säännöllisesti yksiköiden tulospalaverissa, osaston johtoryhmässä ja arviointityöryhmässä. Sivistys- ja hyvinvointiosaston johtoryhmä kokoontunut säännöllisesti. Sivistys- ja hyvinvointiosaston arviointityöryhmä on kokoava elin, joka koordinoi ja kokoaa Tyrnävän kunnassa sivistys- ja hyvinvointiosaston arvioinnit ja kyselyt ja raportoi niistä lautakunnalle.

Lasten ja nuorten asiat ovat olleet esillä nuorten asioiden työryhmässä, oppilashuollon ohjausryhmässä ja hyvinvointityöryhmässä. Yhteinen huoli on ollut lasten ja nuorten hyvinvointi, jaksaminen ja perheiden haasteet koronapandemian ja maailman epävarman tilanteen pitkittyessä. Kohdennetut tukitoimet ja erityisen tiivis yhteistyö sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa on toiminut hyvin. Hankerahoituksilla on lisätty resurssia kouluihin ja varhaiskasvatukseen.

Osaston yhteiset teemat Liikkuva- ja Lukeva kunta sekä kansainvälisyys ovat toteutuneet hyvin ja erityisesti kansainvälisyys on laajentunut moniin yksiköihin. Sivistys- ja hyvinvointiosaston johtoryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja linjannut yhteisten tavoitteiden saavuttamista ja mahdollistanut joustavan yhteistyön osaston eri yksiköiden välillä. Työntekijöiden jaksaminen ja hyvinvointi on ollut osaston yhteinen tavoite.

Osaston riskitekijöinä on edelleen pätevän henkilöstön rekrytointi avoimena oleviin tehtäviin erityisesti varhaiskasvatuspalveluissa ja sijaisten puute.

Sivistys- ja hyvinvointiosasto talousarvio yhteensä 2022

	Menot €	Tulot €	Netto €
Sivistys- ja hyvinvointiosasto	-17 564 927	1 268 597	-16 296 330
Hallinto	-224 192	18 469	-205 723
Opetuspalvelut	-11 539 146	686 574	-10 852 572
Varhaiskasvatuspalvelut	-4 833 813	302 019	-4 531 794
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	-967 776	261 535	-706 241

Sivistys- ja hyvinvointiosasto	Alkuperäinen talousarvio €	Toteutuma €	Poikkeama €	Toteuma %
Toimintatulot	1 081 032	1 268 597	187 565	117,4
Toimintamenot	-17 519 637	-17 564 927	45 290	100,3
Toimintakate	-16 438 605	-16 296 330	-142 275	99,1

Sivistys- ja hyvinvointiosaston hallinto

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Toteutuminen
Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Hyvinvointityö Kuntalaisten ja henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin edistäminen	Laadukas koulutus Hyvinvointityö ja tapahtumat Laaja Hyvinvointikertomus 2021–2024 Elinikäisen oppimisen vahvistaminen	Koulupudokkaiden määrä Tapahtumien ja työpajojen määrä Osallistujamäärät Arviointi ja saatu palaute Vapaan sivistystyön tarjonta ja osallistuminen	1 50 kpl HYTE- tapahtumaa Taiteen perusopetus 12 paikkaa. Musiikkiopisto 52 hlöä Kansalaisopisto 337 hlöä Tarkat tiedot yksiköiden taulukoissa.
Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	Muutosten ennakointi ja strategisten tavoitteiden saavuttaminen Kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen Aktiivinen vuorovaikutus kuntalaisten kanssa	Kyselyt, tapahtumat, yhteiskunnallisen keskustelun mahdollistaminen (kirjaston rooli) Yhteistyötä eri yksiköiden välillä Kuntalaisten kuulemisen ja osallisuuden vahvistaminen Viestintävastuiden määrittely	Kehityskeskustelut Palauteiden määrä Tiedotteiden määrä Osaston yhteiset palaverit ja työpajat Kuntalaisten kuulemistilaisuudet ja työpajat	Pidetty kaikille 3 kpl 4 kpl 4 kpl
Kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Toiminta talousarvion ja toimintasuunnitelman ja strategian mukaista	Talouden seuranta ja tarvittavat toimenpiteet Osavuosisraportit	Sihy-jory Vaka-jory Rehtorikokoukset Tulospalaverit	kuukausittain kuukausittain 2 krt/ kk 1 krt/ kk Talousarviossa pysyminen

Hyvinvointityö

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan tehtävä. Se on tietoista voimavarojen kohdentamista kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen. Käytännössä kyse on tehtävistä, joiden tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn lisääminen, sairauksien ja syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. Näitä tehtäviä toteutetaan kunnan kaikilla toimialoilla. Edistämällä hyvinvointia ja osallisuutta parannetaan kuntalaisten elämänlaatua, lisätään työllisyyttä, työkykyä ja tuottavuutta ja hillitään sosiaalisten ongelmien ja eriarvoisuuden kasvua (THL). Tyrnävän kunnan strategian mukaisesti Tyrnävän kunnan toimintatavoissa korostuu asiakas- ja asukaslähtöisyys ja laaja hyvinvointinäkökulma.

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja vastaa yhdessä sosiaali- ja terveysjohtajan sekä kunnan hyvinvoinnin edistämisen työryhmän kanssa Tyrnävän laajan hyvinvointikertomuksen ja vuosittaisten hyvinvointikatsausten laatimisesta. Terveydenhuoltolaki (1326/2010, § 12) velvoittaa kunnat valmistelemaan hyvinvointikertomuksen, joka on tiivis kuvaus

johtopäätöksineen kunnan toteuttamasta hyvinvointipolitiikasta, väestön terveydestä ja hyvinvoinnista, väestöryhmittäisistä hyvinvointi- ja terveyseroista, terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden muutoksista, palvelujärjestelmän toimivuudesta ja kyvystä vastata hyvinvointitarpeisiin, ehkäisevän työn kustannuksista ja mahdollisista vaikutuksista sekä tavoitteista ja toimenpiteistä. Tavoitteita ja toimenpiteitä tarkennetaan ja painopisteitä valitaan vuosittain.

Laaja hyvinvointikertomus on kunnan hyvinvointijohtamisen, strategiatyön, talouden ja toiminnan suunnittelun, arvioinnin sekä raportoinnin työväline. Hyvinvointikertomus täydentää terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä koskevia näkökulmia strategian, toiminnan ja talouden suunnittelussa. Hyvinvointikertomuksen avulla määritetään kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistealueet, kehittämiskohteet, haasteet, vahvuudet, tavoitteet, toimenpiteet, resurssit ja arviointimittarit. Hyvinvointikatsaus laaditaan vuosittain ja siinä arvioidaan edellisen vuoden hyvinvointityön tuloksia ja kuvataan tulevan vuoden keskeiset hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Tyrnävän kunta on mukana Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimuksessa vuosille 2019–2025, sopimuksessa sopimusosapuolet ilmaisevat halunsa edistää ja kehittää pohjoispohjalaisten ihmisten hyvinvointia.

Tyrnävän kunnan hyvinvointikatsaus 2022 hyväksyttiin valtuustossa 7.11.2022. Vuonna 2022 kunnan HYTE-ryhmä koontui 4 kertaa. Yhdessä tekemistä, liikuntatarjonnan esittelyä, valoa talven keskelle ja kulttuurisia sisältöjä verkkoalustalla ja lähitilaisuuksina, jotka sisältäneet kuusi hyvinvointitapahtumaa toimintakaudella 2021–2022 lisäsivät osallisuuden kokemuksia sekä edistivät kulttuuria. Tapahtumilla saatiin uusia yleisöjä, tavoitettiin uusia kohderyhmiä. Hyvinvointitapahtumiksi voidaan laskea lähes kaikki kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden järjestämät tapahtumat, joko kunnan tai yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa järjestetyt, joita toimintakaudella toteutui noin 50 kpl. Avustuksien tuella seurat järjestivät yhteensä 1561 harjoitusta, joihin osallistui 16086 henkeä.

Mobiilikirjastoilla kirjastopalvelut lähemmäs kuntalaisia -hankkeen puitteissa hankittujen kirjakaappien myötä kirjastopalvelut laajenivat marraskuussa 2021 Temmekselle ja kesällä 2022 Murtoon.

Hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä vuonna 2022 olivat mm.

- Liikkuva kunta -toiminta kuten *Kunnossa kaiken ikää* -ryhmät ja *Harrastamisen Suomen mallin* liikuntakerhot
- Osallistava budjetointi - Tuunaa Tyrnävää, kohteeksi valikoitui ulkoliikuntapuisto
- Tyrnävän kunta oli mukana Vertaistervarit -hankkeessa, myös vuonna 2022. Vertaistervarit- hanke on saanut jatkorahoituksen vuodelle 2023 ja yhteistyö jatkuu edelleen. Hankkeessa on elintapaohjaukseen liittyviä toimenpiteitä
- Valtuuston, järjestöjen ja kuntalaisten osallistaminen valitsemaan hyvinvoinnin painopistealueet uudelle valtuustokaudelle
- Laaja hyvinvointisuunnitelma 2021–2025 laadittiin ja hyväksyttiin kunnanhallituksessa 7.11.2022
- Työllisyyden kuntakokeilun jatko. Kokeilussa kehitetään uudentyyppisiä palveluja ja tehostetaan palvelumalleja
- Kotimetsän leikkipuiston saneeraus on valmistunut 2022. Katuvalaistuksen vuosittainen uusiminen led-valaistimiksi on toteutunut. Murron pohjoisosan valaistus on uusittu 2021 ja eteläosa uusittiin syksyn 2022 aikana. Puistoja ja yleisiä alueita on hoidettu laadittujen hoitoluokitusten mukaisesti. Murron metsäalueiden rai-vaukset ja siivoukset toteutuivat kesän 2022 aikana. Tyrnävän kuntakeskusalueella on ollut suunnitelmana Vanhatien saneeraus välillä Kunnankuja-Meijerikatu. Hankkeen tavoite on parantaa keskusta-alueen liikenneturvallisuutta sekä viihtyisyyttä

Lukeva kunta -ohjelma

Lukeva kunta -ohjelma on valittu yhdeksi Tyrnävän kunnan hyvinvointityön käytännön toimenpiteeksi. Lukeva kunta -ohjelma liittyy Lukutaitofoorumin suuntaviivojen pohjalta käynnistyvään Lukuliikkeeseen, jossa haastetaan kaikki mukaan edistämään lukemista ja lukutaitoa.

Lukeva kunta -ohjelman tavoitteena Tyrnävällä on edistää ja innostaa kaikenikäisten lukuharrastusta ja lukutaitoa, pääpaino on lapsissa ja nuorissa, mutta myös muut ikäryhmät huomioidaan. Lukeva kunta -ohjelman tiimoilta on koonnuttu pari kertaa vuodessa poikkihallinnollisella kokoonpanolla. Kokouksissa käydään läpi jo olemassa olevia toimia lukemisen edistämiseen sekä suunnitellaan tulevaa toimintaa ja mahdollisia hankkeita Lukeva kunta -ohjelmaan liittyen.

Vuonna 2022 kirjastossa panostettiin erityisesti lasten ja nuorten kirjastotyöhön. Kirjaston ja koulujen välinen yhteistyö onkin kehittynyt ja aktivoitunut kirjavinkkauksien, kirjastonkäytön opetuksien sekä kirjaston tarjoamien kirjailijavierailujen myötä. Myös opetussuunnitelman liitteenä oleva Tyrnävän lasten ja nuorten kirjastopolku on otettu kouluilla hyvin vastaan.

Lukeva kunta -ohjelman tiimoilta kokoonnuttiin vuoden aikana kaksi kertaa eri alojen kumppaneiden kanssa pohtimaan ja suunnittelemaan toimenpiteitä lukemisen edistämiseksi. Lukeva kunta -ohjelmassa järjestettiin sen myötä monenlaisia tapahtumia, joista erityisimpänä Lukuviikko, joka osoitti, että koko Tyrnävä lukee ja lukeminen on koko kunnan asia.

Koko Tyrnävä lukee -tapahtumat Lukuviikolla 4.–10.4.2022 teemalla: Lukemalla parempi maailma. Lukuviikon ohjelmassa oli mm. lukukilpailu kaikkien Tyrnävän koulujen kesken. Neuvolassa käytiin esittelemässä kirjaston palveluja. Nuorisotoimen väki piti kirjastossa peli-illan eri ikäisille nuorille. Somessa esiteltiin kunnan johtoryhmän kirjasuosikkeja kuvan ja kirjan kanssa. Somekanavilla myös asiakkaat saivat esittää kirjavinkkejä. Luottamushenkilöiden kirjavinkeistä oli näyttely kirjastossa. Eskareiden ja viskareiden kirjastoseikkailut järjestettiin kirjastossa. Lukutunti Kotolassa seurakunnan kanssa yhteistyössä. Kirjailija Jenni Räinen vieraili kirjastossa. Lasten lauantaina ohjelmassa oli satutuokiota, satuhierontaklinikka, askartelua ja arvontaa.

Liikkuva kunta -ohjelma

Tyrnävän kunnan hyvinvointityössä liikkumisen edistäminen ja liikunnalliseen elämäntapaan kannustaminen ovat keskeisiä tavoitteita. Liikkuva kunta -ohjelma tukee kunnan eri osastoja edistämään liikuntaa arjessa, liikuntas sihteeri koordinoi Liikkuva kunta -ohjelmaa.

Opetuspalveluissa liikuntaa on pyritty lisäämään välituntiliikunnalla ja koulupäivän jälkeen tapahtuvalla liikuntakerhotoiminnalla – niin koulun kuin Harrastamisen Suomen mallin kerhoilla. Koululaisilla on ollut mahdollisuus pelata erilaisia pelejä välituntialueilla ja ruokavälitunneilla on voinut osallistua välituntiliikuntaan koulujen saleissa.

Kirkkomännikön ja Rantaroustin koululla käytössä aamupäivällä pitkä liikuntavälitunti. Koululla on hankittu välitunnille liikuntavälineitä erityisesti oppilaskunnan toimesta. Neljännen luokan oppilaita koulutettu välituntitoiminnan vetäjiksi pienemmille koululaisille. Vuoden aikana on järjestetty erilaisia liikuntatapahtumia kuten liikunta- ja retkipäiviä luokittein tai luokka-asteittain, jalkapalloturnaus ja Rynkeby-kävely.

Murron koululla on toteutettu liikkuvan kunnan mukaista monipuolista liikuntaa. Ympäristö mahdollistaa monipuolisten ja erilaisten liikuntamahdollisuuksien toteuttamista. Tästä hyvänä esimerkkinä frisbeegolfrata välittömässä koulun läheisyydessä. Lisäksi oppilaskunnan järjestämiä liikuntatapahtumia on useita ollut lukuvuoden aikana.

Temmeksen koululla liikkuminen on osa koulun arkea ja sen myönteiset vaikutukset nähdään tärkeänä osana kouluisten toimintaa. Koulun ympäristössä on loistavat mahdollisuudet lähiliikuntaan ja viime kesänä tarjontaan tuli myös uusi frisbeegolfrata, jota hyödynnetään esimerkiksi liikuntatunneilla. Yhteistyökumppanin kautta myös koulun piha-alueelle rakennettiin kiinteitä frisbeegolfkoreja, jotka ovat välituntisin ahkerassa käytössä. Koulunkäynninohjaajat ovat oppilaita aktivoimalla lisäämässä liikkumista välitunneilla. Luokkien väliset haasteottelut eri lajeissa, Rynkeby-juoksu ja hiihtokilpailu ovat osaltaan olleet edesauttamassa oppilaiden liikuntaharrastuksen lisääntymistä, leikkimielisyyden tärkeyttä unohtamatta.

Yläkoululla oppilaskunnan hallitus ja tukioppilaat ovat järjestäneet erilaisia kisoja/turnauksia. Perinteinen liikuntapäivä pidettiin syksyllä 2022. Koulujen henkilöstölle on ollut tarjolla tyky-liikuntana sählyä ja ohjattua jumppaa.

Varhaiskasvatuksessa liikkuminen on osa lasten päivittäistä ohjelmaa. Lapsille mahdollistettiin liikkuminen sekä sisällä että ulkona. Kaikissa päiväkodeissa ei ole käytössä liikuntasalia, joten sisäliikuntaa suunniteltiin myös pieneen tilaan sopivaksi. Lasten kanssa ulkoiltiin päivittäin (2–3 h/päivä) ja hyödynnettiin oman piha-alueen lisäksi lähiympäristöä sekä lähiympäristön erilaisia liikuntapaikkoja. Lapsille tarjottiin mahdollisuuksia monipuoliseen liikuntaan eri ympäristöissä; piholla, leikkipuistoissa ja metsässä.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa liikuntapalvelujen kautta on mahdollistettu kunnassa toimivien järjestöjen liikuntapaikkojen käyttäminen, tehty yhteistyötä sosiaali- ja terveysosaston kanssa elintapaneuvonnassa ja edistetty nuorten liikkumista ja aktiivista vapaa-ajan harrastustoimintaa yhdessä eri sektoreiden toimijoiden kanssa.

Kuntalaisten liikunnallisen elämäntavan toteutumista on edistetty liikuntapaikkojen, puistojen ja virkistysalueiden välillä, kunnan yleisten alueiden hiekoituksella ja kunnan julkisella hiekoituskampanjalla, jossa kuntalaisten oli mahdollista hakea hiekkaa omille pihoilleen jokaisessa kunnan taajamassa.

Hallinto	Alkuperäinen talousarvio €	Talousarvio muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma €	Poikkeama €	Toteuma %
Toimintatulot	17 000			18 469	-1 469	108,6
Toimintamenot	-208 872			-224 192	15 320	107,3
Toimintakate	-191 872			-205 723	13 851	107,2

OPETUSPALVELUT

Palvelun yleistavoite

Tyrnävän kunnan strategian mukaisesti tavoitteena on luoda valmiudet elinikäiselle oppimiselle, tarjota laadukasta perusopetusta ja oppimisen tukea. Tyrnäväläiset arvot ja historia sisältyvät varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmiin sekä vapaan sivistystyön opintoihin. Opetuksessa hyödynnetään paikallisia ihmisiä ja yhteisöjä siten, että kulttuuriperintö pysyy osana yhteisöä ja kehittyä edelleen.

Tulosalueen kuvaus

Opetuspalvelut muodostuvat kouluista, esiopetuksesta, erityisopetuksesta ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta. Tyrnävällä toimii neljä perusopetuksen koulua: Murrin, Temmeksen, Kirkkomännikön sekä Kuulammen koulut. Koulujen oppilasmäärä on yhteensä 1454 (20.9.2021).

Päämäärä 2022

Yhteiset opetuspalveluiden painopisteet ovat hyvinvoinnin edistäminen, kestävä kehitys ja kansainvälisyys kouluissa. Oppilaiden ja opettajien ja koulujen muun henkilökunnan hyvinvointia edistetään osallisuuden lisäämisellä, varhaisella puuttumisella ja ennaltaehkäisevällä työllä sekä positiivisuudella. Kansainvälisyys näkyy kouluissa Erasmus-hankkeissa, kotikansainvälisyytenä ja opetuksessa kansainvälisten asioiden huomioimisena.

Palvelujen tarjonta on monipuolista, laadukasta ja kuntalaisten osallisuutta ja hyvinvointia edistävää. Yhteistyö seudun, lähikuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on keskeisessä roolissa opetuspalvelujen toteuttamisessa ja kehittämistyössä.

Henkilöstön osaamista ja työhyvinvointia tuetaan täydennyskoulutuksella, avoimella vuorovaikutuksella ja yhteisesti laadituilla toimintaohjeilla ja mahdollisuudella vaikuttaa oman työn suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Tieto- ja viestintätekniikan (TVT) ja digitalisaation edistäminen opetuspalvelujen yksiköissä on yhteisen TVT-ryhmän tehtävänä kunnan TVT-strategian mukaisesti. TVT-strategia nojaa kolmeen tukijalkaan: 1) oppilaiden pedagogisten valmiuksien kehittämiseen, 2) opetushenkilöstön riittävään taitotasoon sekä 3) TVT-infrastruktuuriin, jolla strategiaa voidaan toteuttaa. Jokaisessa yksikössä on omat tavoitteet riittävän laitekannan saavuttamiseksi, mikä huomioidaan vuosittain budjettisuunnittelussa. Tieto- ja viestintätekniikan (TVT) ryhmä on edistänyt koulujen digitalisaatiota ja osaamisen jakamista henkilöstön keskuudessa.

Oppilashuollon kokonaisuutta koordinoitu yhteistyössä sosiaali- ja terveysosaston kanssa poikkihallinnollisessa oppilashuollon ohjausryhmässä. Kouluilla ja esiopetuksessa toimivat yksikkökohtaiset oppilashuoltoryhmät.

Tyrnävän koulut ovat edelleen vuonna 2022 olleet mukana Yrittäjäkylä-toiminnassa ja yrittäjyyden luokat vuosiluokilla 7–9 ovat jatkuneet opetussuunnitelman mukaisesti. Syksyllä 2022 aloitti uutena painotettuna luokkana liikuntaluokka.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Toteutuminen
Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Laadukas perusopetus Paras mahdollinen oppimispäikkä vähenevät resurssit huomioiden Toimiva ja ennakoiva oppilashuolto Varhainen puuttuminen	Oppilasryhmien ja työjärjestyksen suunnittelu Opetussuunnitelman toteuttaminen Suunnitelmallinen oppilashuoltotyö	Palaute: huoltajat, oppilaat, henkilökunta Oppilaiden osallisuus Ryhmäkoko Tuntikehys Resurssi/oppilas	Palaute koottu koulukohtaisesti. Luokkakoot: Alakoulut ka: KM / RR 22 opp. MU 19 opp. TE 15 opp. Yläkoulu: KL 21 opp.

	Henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin lisääminen Henkilöstön välisen yhteistyön kehittäminen (yksiköt, koko kunta) Riittävä opettajaresurssi Riittävä tuntikehys	Yhteinen osaamisen kehittäminen Tiimien toiminnan tukeminen ja kehittäminen Ohjaajaresurssin käytön suunnittelu Henkilöstöstrategia henkilöstö johtamisen välineenä (suunnitelmallisuus) Riittävät resurssit ja koryhmien mahdollistamiseen	Toiminnan arviointi Vuosisuunnitelman arviointi Ylituntien määrä Sijaiskulut Sairauspäivien määrä Koulutuspäivien määrä	Toteutunut. Koulukohtaisesti tehty 243 h 370 000 €
	IT- ja AV-laitteiden toimintakyky hyvä Riittävän uusi konekanta	Suunnitelma IT-laitteiden uusimisesta	Toimivat koneet Yläkoulussa kone/opilas	Toteutunut TVT-strategian mukaisesti.
Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	Pedagogisen keskustelun kehittäminen Henkilökunnan välinen keskustelu Oppijoiden osallisuuden lisääminen Kodin ja koulun välisen keskustelun kehittäminen	Tiimien työskentelyn tukeminen Säännölliset johtoryhmät Viestinnän avoimuus (esim. muistiot) Henkilökunnan osallistaminen työtehtävien määrittelyssä	Kehityskeskustelut: henkilökohtaiset, tiimit Oppilaiden kehityskeskustelut Kyselyt: oppilaat, huoltajat, henkilökunta	Toteutunut. Oppilaiden kehityskeskustelut toteutuvat 2., 4. ja 6. luokilla Kaikille 7.-luokkalaisten huoltajille on tarjottu Lapset puheeksi -keskusteluja, 8.-luokkalaisten vanhempienvartteja ja 9.-luokkalaisten kehityskeskusteluja.
Kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Toiminta suhteutetaan käytettävissä oleviin resursseihin Yksiköiden yhteistyön lisääminen	Talouden toteuman seuranta kuukausittain rehtoripalaverissa Yhteishankinnat	Toteumat kuukausittain Osavuosisraportit	Toteutui Johdon työpöytä käytössä 2 kpl

Tyrnävän kouluissa on edistetty oppilaiden osallisuutta tarjoamalla oppilaille mahdollisuus osallistua koulun toiminnan suunnitteluun ja arviointiin uuden opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Kuulammen koululla on oppilaiden edustus ollut mukana koulun yhteisöllisen oppilashuollon kokoontumisessa, jossa teemana oli oppilaiden koululaistaidot. Oppilaiden toiveesta oppilaskunta ja tukioppilaat ovat järjestäneet välituntiaktiviteetteja, teemaviikkoja sekä tapahtumia. Koulujen lukuvuosisuunnitelmien arviointia on tehty koulujen tiimeissä ja johtoryhmissä. Oppilaita ja henkilökuntaa on osallistettu monissa hyvinvointia, koulun toimintaa ja erilaisten tapahtumien sisältöjä koskevissa kyselyissä.

Kirkkomännikön koululla (Kirkkomännikkö ja Rantarousti) koulun yhteisten arvojen sisäistämistä on jatkettu luokkien toiminnassa. Koulun yhteiset arvot ovat oppimisen ilo, kunnioitus, rehellisyys ja ystävällisyys. Koulun arvot tukevat kunnan yhteistä hyvinvoinnin tavoitetta. Lukuvuoden 2022–2023 teemoina ovat Hyvä olla koulussa ja Lukeminen kannattaa. Koululla toimivat työryhmät tukevat molempien teemojen käytännön toteutumista. Aluehallintoviraston hallinnoiman Maailmalle yhdessä liikkuen -Erasmus-hankkeen kautta koulun viisi opettajaa osallistui koulutukseen Italiassa syyslomaviikon aikana.

Vuoden 2022 alusta lähtien Kirkkomännikön koulun vanha, 50-luvulla rakennettu osa sekä ruokasali ja keittiö otettiin pois koulukäytöstä. Pyöreään osaan jäivät koulun ja päiväkodin esiopetusryhmät sekä kaksi ekaluokkaa. Muut alkuopetuksen ryhmät siirtyivät väistöön Rantaroustin koulurakennukseen, josta puolestaan viidennet luokat väistivät Kuulammen (kolme luokkaa) ja Murrin (kaksi luokkaa) kouluille. Väistö jatkui syksyllä 2022 samalla tavalla. Suunnitelmana

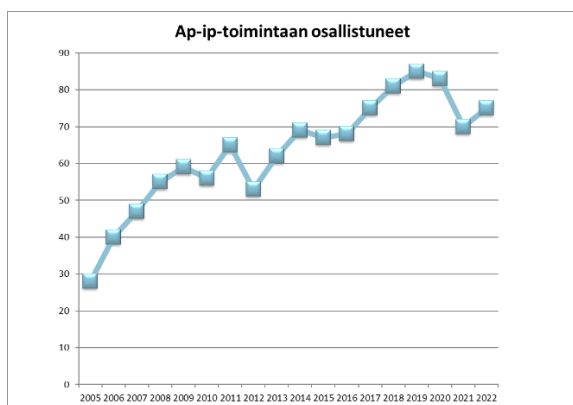

on rakentaa vuoden 2024 loppuun mennessä Kirkkomännikön pyöreän osan yhteyteen uudet tilat Kirkonkylän esiopetukselle ja viiden ryhmän päiväkodille. Tällöin koulun pyöreä osa palautuu alkuopetuksen käyttöön. Lisäksi rakennushankkeessa otetaan huomioon vapaa-aikatoimen tarpeet mm. Kansalais- ja musiikkiopiston ja nuorisotilojen osalta.

Murron koululla lukuvuoden teemoiksi nostettiin: Perusopetuksen työmuotojen kehittäminen. Oppilaita ohjataan otamaan vastuuta omasta työstään ikätason mukaisesti. Kiinnitetään huomiota hyviin tapoihin ja hyvinvointiin. Katse tulevaisuuteen. Kansainvälisyyden valinnaisaineryhmillä on ollut kirjeenvaihtokavereita ympäri Eurooppaa sekä eT-winning-projekteja, joissa oppilaat tekivät viikoittain yhteistyötä eri Euroopan maissa asuvien nuorten kanssa. Murron koululla on käynnissä oleva job-shadowing liikkuvuus liettualaisen yhteistyökoulun kanssa. Liettuan Kaunasissa kolme opettajaa vieraili lokakuussa 2022.

Temmeksen koululla on lukuvuoden aikana panostettu positiiviseen ilmapiiriin, yhteisöllisyyteen, turvallisuuteen, yhteistyöhön kylän ja kunnan eri toimijoiden kanssa (esim. 4H:n marjaretki, Temmeksen tuottajien joulupuuro) yhdessä päiväkotia Tenavatalon kanssa. Koronan sallimissa rajoissa oppilaskunta on järjestänyt koululla toimintaa esimerkiksi ystävänpäivätapahtuman, Temmes talentin ja koulun logokilpailun muodossa. Toimivan ja kannustavan kyläkoulun yhteisöllisyys on Temmeksen koulun kantavana ajatuksena ja ohjaa koulun toimintaa.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa on tarjottu kaikille 1.–2.-luokkien oppilaille sekä niille 3.–9.-luokkien oppilaille, jotka kuuluvat erityisen tuen piiriin. Syksyllä 2022 aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistui 75 oppilasta, joista 1. luokan oppilaita oli 47, 2. luokan oppilaita oli 22 ja 3.–9.-luokkien erityisen tuen oppilaita oli 6. Toimintaan osallistuvista oppilaita oli Kirkkomännikön koululla 51, Murron koululla 20, Kuulammen koululla 2 ja Temmeksen koululla 2.

Tyrnävän koulujen esi- ja perusopetuksen oppilasmäärän kehitys lukuvuosittain. Lukuvuodet syksystä 2023 lähtien on ennuste. (Vrt. v. 2006 oppilasmäärä 1100).

Lukuvuosi	2020–21	2021–22	2022–23	2023–24	2024–25	2025–26
Oppilasmäärä	1473	1454	1421	1388	1334	1301
muutos % edelliseen	-0,1	-1,3	-2,3	-2,3	-3,9	-2,5

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Kasvun ja oppimisen tuen tarkoituksena on järjestää esi- ja perusopetuksen oppilaille riittävä yleinen, tehostettu ja erityinen tuki osana esi- ja perusopetusta. Tukea voidaan antaa erilaisina opetusjärjestelyinä kuten osa-aikaisena erityisopetuksena luokkatilanteessa tai joustavissa ryhmissä. Tarvittaessa järjestetään erityinen tuki oppilaskohtaisen suunnitelman mukaisesti. Oppilaat sijoittuvat mahdollisuuksien mukaan lähikouluunsa perusopetusryhmiin. Koulunkäynninohjaajien resurssia jaetaan luokkiin oppilaiden tuen tarpeen perusteella. Laajaa tukea tarvitseville oppilaille on kolme erityisluokkaa kirkonkylän kouluilla.

Kuulammen koululla erityisopetuksesta huolehtivat laaja-alaiset erityisopettajat, jotka profiloituvat mahdollisuuksien mukaan yleisen, tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden tukemiseen. Lisäksi Kuulammella toimii kaksi erityisopetuksen pienluokkaa oppilaille, joilla ongelmat ovat koulunkäyntiin, sosioemotionaalisiin haasteisiin, käyttäytymiseen, mielen-terveyteen tai päihteiden käyttöön liittyviä. Lisäksi koululla toimii joustavan perusopetuksen luokka sekä erityisluokka kokonaisvaltaisempaa tukea tarvitseville oppilaille. Vuonna 2022 koululla on aloitettu perusopetukseen valmistava opetus.

Murron koululla aloitti syksyllä 2022 pienluokka lähinnä erityisen tuen oppilaille. Temmeksen ja Kirkkomännikön kouluilla tehostettu ja erityinen tuki on järjestetty pääsääntöisesti joustavilla ryhmittelyillä.

Syksyn 2022 tilastoinnissa koulujen 1494 esi- ja perusopetuksen oppilaasta 188 sai tehostettua tukea (12,1 %). Erityisen tuen piirissä oli yhteensä 64 oppilasta (4,9 %), joista 30 oppilaalla oli pidennetty oppivelvollisuus.

Kasvun ja oppimisen tuen järjestämiseen kuuluu usein moniammatillista yhteistyötä oppilashuollon sekä kuntouttavien ja/tai hoitavien tahojen kanssa.

Hankkeet

Opetustoimen hankerahoitusta on saatu vuonna 2022 noin 750 000 €, josta kunnan omarahoitusosuus on ollut ollut 72 000 €.

- **Valtion erityisavustus esi- ja perusopetuksen poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen (Covid19 / Opetus 21–22 - hanke)**
Vuonna 2022 palkattiin kouluille koulunkäynninohjaajia.
- **Esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistävät toimenpiteet**
Kunta on saanut useina vuosina valtion erityisavustusta tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin, erityisopetuksen laadun kehittämiseen, siihen liittyvään avustajien palkkaamiseen ja opetusryhmien joustavaan muodostamiseen. Avustusta on käytetty vuoden 2022 aikana kouluilla koulunkäynninohjaajien ja resurssiopettajien (jakotunnit) palkkaamiseen.
- **Lakeuden tutorit**
Tyrvävän kunta on mukana alueellisessa Oulun kaupungin koordinoimassa verkostohankkeessa, jonka tavoitteena on tarjota tutoropettajille koulutusta ja välineitä toimintaan sekä tarjota tutortoimintaa tukeva yhteinen verkosto. Hanke päättyi 31.3.2022.
- **Varhaiskasvatuksen, esi- ja alkuopetuksen lukuhanke**
Erityisavustus varhaiskasvatuksen, esi- ja alkuopetuksen lukemisen kulttuuria ja lukutaitoa vahvistaviin toimenpiteisiin vuosille 2020–2022. Hankkeen varsinainen toiminta ajoittui vuodelle 2021 ja toteutettiin noin puolen henkilötyövuoden panostuksella lasten monipuolisen lukemisen tukemiseen yhteistyössä kirjaston kanssa.
- **Erasmus+ -liikkuvuusprojektit Kuulammen koululla**
Erasmus + KA1- opettajien liikkuvuushankkeen opettajien liikkuvuudet toteutettiin syksyllä 2022. Koululle on myönnetty toimikaudelle 2021-2027 Erasmus+ -akkreditointi, joka takaa koululle rahoituksen 7 vuodelle liikkuvuusprojekteihin. Hankkeessa on toteutettu oppilas- ja henkilöstöliikkuvuuksia sekä vastaanotettu vierailijoita.
- **Erasmus+ KA1 -hanke Maailmalle yhdessä liikkuen 2020–2023**
Aluehallintoviraston koordinoima Erasmus+ -täydennyskoulutushanke. Hankkeen päätavoitteena on suunnitella yhteistyötä kohdemaiden päiväkotien ja koulujen kanssa. Hankkeessa on mukana 9 kuntaa Pohjois-Pohjanmaalta ja Kainuusta. Tyrväältä mukana ovat päiväkotit Toukovakka ja Kirkkomännikön koulu. Hankkeen kohdemaat ovat Saksa, Espanja, Italia, Irlanti, Ruotsi ja Kreikka. Hankkeen pääteemoja ovat lapsen, nuoren ja koko yhteisön hyvinvointi, johtaminen, osallisuus ja moniammatillisuus sekä pedagogiset ratkaisut ja käytännöt. Hankkeen käytännön toteutus on viivästynyt koronaepidemian vuoksi. Kirkkomännikön koulun neljä opettajaa osallistuivat hankkeen opintokokonaisuuteen Italiassa syksyllä 2022.
- **Yläkoululaisten lukutaitojen kehittäminen OKM**
Kuulammen koulu sai vuonna 2021 kaksivuotisen rahoituksen OKM:ltä yläkoululaisten lukutaitojen kehittämiseen. Avustuksella on palkattu resurssiopettaja äidinkieleen ryhmien pienentämiseen ja kaikkien omantuntoon tukemiseen. Koululle on hankittu lukemista ja kehitetty lukudiplomi ja kirjavinkkaukset. Lisäksi on järjestetty tempauksia ja kehitetty yhteistyötä kirjaston kanssa. Hankkeella on toteutettu myös koulukirjaston uudelleen järjestely ja oppiainerajat ylittävä yhteistyö.

- **Oppilas- ja opiskeluhuollon hanke, OKM**

Palkattu lisäresurssina kuraattori vuodeksi 2022 oppilaiden ennaltaehkäisevään kohtaamiseen ja ongelmien kartoitukseen.

- **Perhelukeminen ja lukutaito lentoon, OPH**

Lukuliikkeen rahoittama hanke, jossa lukemista ja lukuiltoa vahvistetaan järjestämällä tapahtumia, tempauksia, teemapäiviä ja kilpailuita kuntalaisille sekä tarjoamalla kiinnostavaa lukemista eri alustoille arjessa saavutettavaksi. Hankkeessa luodaan Perhelukemisen ohjelma, joka Suomessa ei juuri ole tunnettu ja tuotetaan kaikille avoin sähköinen tieto-, tehtävä- ja menetelmäpankki perhelukemisesta ja sen hyödyistä.

- **Lukupoluilla -hanke**

Lukupoluilla-seutuhanke on saanut Opetushallituksen Lukuliikkeen Lukeva kunta -verkostot toiminta-avustusta syksyllä 2022. Hanketta koordinoi Tyrnävän kunta.

Muut hankkeen yhteistyökumppanit ovat Hailuoto, Liminka, Lumijoki ja Muhos. Hankkeen pyrkimyksenä on edistää kansallisen lukutaitostrategian suuntaviivojen toteutumista käytännön verkostoitumisen ja toimeenpanon kautta.

- **TVT-strategia ja -polut (OPH) ja TVT kouluarkeen (OKM)**

Tavoitteena on saada yhdenvertainen mahdollisuus oppilaille saavuttaa Oppimispolkujen mukaiset TVT-taidot. Hankkeen osa-alueita ovat yhteisopettajuus (TVT), oppimateriaalien valmistus, koulutukset opetushenkilöstölle, TVT-strategian ja TVT-oppimispolkujen päivittäminen Uudet lukutaidot-ohjelman mukaiseksi ja polkujen integroiminen oppiaineisiin.

- **Virtaa kansainvälisyyteen -hanke, OPH**

Kehittämishanke, jonka tavoitteena on tarjota lapsille ja oppilaille yhdenvertaisia mahdollisuuksia omaksua globaalikansalaisuuteen liittyviä tietoja, taitoja ja arvopohjaa, edistää kulttuurista lukutaitoa eli taitoa toimia vuorovaikuttaisesti ja empaattisesti osana kulttuurisesti monimuotoisia yhteisöjä, koulussa tai muuten hankitun kielitaidon monipuolinen hyödyntäminen osana kansainvälisyyskasvatusta sekä kehittää virtuaalista kansainvälistä yhteistyötä. Hankkeessa luodaan struktuuri liikkuvuustoiminnan sujuvaan järjestämiseen.

Koulun kerhotoiminnan tukeminen

Koulujen kerhotoimintaa tuetaan valtion erityisavustuksella. Kouluissa on toiminut useita kerhoja mm. musiikin, liikunnan ja tietotekniikan aihepiireistä. Koulujen vuosittainen kerhotarjonta on esitelty koulujen lukuvuositedotteissa. Kerhotoimintaa koordinoi kerhokoordinaattori.

August Sahlsten -lukio

August Sahlsten -lukion toiminta Tyrnävällä käynnistyi elokuussa 2018. August Sahlsten -lukiossa oli vuoden 2022 syksyllä 56 opiskelijaa; 11.8.2022 uusia lukiolaisia aloitti 24.

AS-lukion opetuksen järjestämisestä vastaa Oulun Lyseon lukio. Tyrnävän kunnan vastuulla ovat tilat, opiskelijahuollon käytännön järjestelyt ja erityisopettajan palvelut. Esimerkiksi musiikin tunteja on järjestetty Kuulammen koululla ja kokeita sekä jonkin verran oppitunteja tai muita ryhmätyöskentelyä vaativia tuokioita on pidetty auditoriossa ja Tyrnävän kirjaston Kivipirtissä. Opiskelijahuollossa lukio noudattaa Oulun Lyseon ja Oulun kaupungin linjauksia ja suunnitelmia, mutta niiden toteutus on ollut Tyrnävän opiskelijahuollon henkilöstön vastuulla. Lisäksi seurakunnan nuorisotyöntekijä on järjestänyt opiskelijoille aamukahvit kerran viikossa.

August Sahlsten -lukio on valtakunnallisesti ainoa lukio, joka tarjoaa IB-opintoja IB-lukion ulkopuolella. Lisäksi AS-lukiolaisilla on mahdollisuus suorittaa biotalouden ammattikorkeakouluopintoja osana kurssisuunnitelmaa. Oulun kaupungin Oulu oivaltaa -sivistysohjelmassa, jossa määritellään koulutuksen suuntaviivat vuosiksi 2019–2026, Tyrnävän monimuotolukion toimintamalli on nostettu digitaalisten oppimisympäristöjen ja pedagogiikan kehittämismalliksi.

August Sahlsten -lukion opiskelijat ovat käyneet vierailuilla ja osallistuneet erilaisiin tapahtumiin vuonna 2022 mm seuraavasti: Lukiolaiset ovat osallistuneet penkkareihin ja vanhojen päivään 10.-11.2.2022 Lyseolla Oulussa. Keväällä musiikkiryhmät vierailivat Oulun vanhan musiikin konsertissa Tyrnävän kirkossa. Liikuntakurssilla lukiolaiset kävivät tutustumassa Tyrnävän pellolle rakennettuun crossfit-tyyppiseen kuntosaliin. Ykköset ja tuutoriopiskelijat osallistuivat Lyseon ryhmäytymispäivään Virpiniemessä 19.8.2022. Kolme lukiolaista osallistui 6-päiväiselle Rooman retkelle syksyllä 2022. Oulun yliopiston digitaalisen valmistuksen työympäristö Fab Lab Oulu vieraili syksyllä AS-lukiolla Tyrnävällä.

Ykköset osallistuivat Työn taitajat -tapahtumaan Oulun BusinessAsemalla 23.9.2022. Kolmoset osallistuivat Korkeakoulupäivään 2.11.2022 Ouluhallilla. Joulukuussa lukiolaiset osallistuivat Kauneimmat joululaulut -tapahtumaan Tyrnävän kirkossa 11.12.2022.

Lukion opiskelijat ovat osallistuneet myös koulun markkinointiin yhdeksäsluokkalaisille ja heidän vanhemmilleen. Tuutoriopiskelijat osallistuivat Kempeleen ysien iltaan 30.11.2022 ja Kuulammen ysien iltaan 1.12.2022.

Vanhempainillat on pidetty elokuussa ja marraskuussa. Lyseolla pidettiin 17.1.2022 kaikille yhteinen ysiluokkalaisten vanhempainilta, joka oli katsottavissa verkon kautta.

Koululla toimii turvallisuustiimi, jossa on mukana kaksi opiskelijaa kustakin ikäluokasta. Heitä on opastettu turvallisuustoimintaan ja he osallistuivat turvallisuuskävelyyhin. Elokuussa koululla järjestettiin yhteinen poistumisharjoitus.

Keväällä 4.6.2022 AS-lukiolta valmistui 15 ja syksyllä 3.12.2022 neljä uutta ylioppilasta.

Vapaan sivistystyön palvelut

Kansalaisopisto

Lakeuden kansalaisopisto toimii Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän kuntien alueella. Sen toiminta perustuu lakiin vapaasta sivistystyöstä. Lakeuden kansalaisopisto tarjoaa matalan kynnyksen harrastus- ja virkistysmahdollisuuksia ja yleissivistävää koulutusta tasa-arvoisesti kaikenikäisille toimialueensa asukkaille. Kansalaisopiston tavoitteena on edistää kuntalaisten aktiivista osallistumista, yhteisöllisyyttä, elinikäistä oppimista ja sekä henkistä että fyysistä hyvinvointia. Kaikki kurssit ovat avoimia myös muiden kuntien asukkaille.

Tyrnävällä kansalaisopiston kursseille osallistui 391 henkilöä vuonna 2022. Toteutuneita kursseja oli 34 kpl. Tyrnävällä järjestettiin kursseja kieliin, musiikkiin, esittävään taiteeseen ja kirjallisuuteen, kuvataiteisiin ja muotoiluun, kädentaitoihin sekä tanssiin ja liikuntaan liittyen. Opetustunteja toteutui 1186 oppituntia.

Musiikkiopisto

Limingan seudun musiikkiopisto toimii neljän kunnan alueella eli Limingassa, Lumijoella, Siikalatvalla ja Tyrnävällä. Musiikkioppilaitos tarjoaa korkeatasoista ja opetussuunnitelmaan perustuvaa taiteen perusopetusta musiikin laajan oppimäärän mukaisesti. Musiikkiopisto järjestää luokka- ja oppilaskonsertteja, joihin kaikki kuntalaiset ovat tervetulleita nauttimaan musiikillisista taide-elämyksistä.

Tyrnäväläisiä opiskeli vuonna 2022 Limingan seudun musiikkiopistossa yhteensä 54 henkilöä. Tyrnäväläisiä lapsia ja nuoria osallistui soitinvalmennukseen eli musiikin varhaiskasvatukseen, musiikin perusopintoihin, syventäviin opintoihin, balettiopintoihin ja aikuisosaston opintoihin. Opetusta annettiin seuraavissa soittimissa; laulu, piano, sello, alttoviulu, viulu, lyömäsoittimet, huilu, klassinen kitara ja sähkökitara. Oppilaat osallistuivat musiikinperusteiden opetukseen, kamarimusiikkiin ja orkesterisoittoon. Musiikin perusteiden ryhmiä oli 3 kpl. Vuonna 2022 musiikkiopisto järjesti Tyrnävällä 7 konserttia.

Taiteen perusopetus

Taiteen perusopetusta on järjestetty Tyrnävällä jo vuodesta 1998 lähtien. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma päivitettiin vuonna 2018 ja uudeksi painopistealueeksi arkkitehtuurin tilalle valittiin käsityö.

Käsityön taiteen perusopetus on monipuolistamassa lasten ja nuorten harrastustoimintaa Tyrnävän kunnan alueella. Se tukee ja laajentaa koulujen antamaa taito- ja taidekasvatusta. Opinnoissa tutustutaan käsityöhön, teknologiaan ja muotoiluun sekä tarkastellaan käsityötä yhteiskunnallisena, kulttuurisena ja monitieteisenä ilmiönä. Tyrnävällä käsityön taiteen perusopetuksessa otetaan erityisesti huomioon kunnan arkkitehtuuri ja kulttuuriympäristö.

Käsityön taiteen perusopetuksessa keskeistä on tekemisen ja kokemisen ilo, taitojen kehittyminen, luovuus ja uteliaisuus. Itsensä ilmaisun lisäksi oppilas saa myös valmiuksia hakeutua taiteenalan jatko-opintoihin. Käsityön taiteen perusopetuksessa ohjataan oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

Käsityön taiteen perusopetukseen on osallistunut keväällä 12 oppilasta ja syksyllä 3 oppilasta. Opetusta on tarjottu keväällä 41 tuntia ja syksyllä 18 tuntia. Syksyllä opetus päästiin aloittamaan vasta syyskuun lopussa.

Opetuspalvelut	Alkuperäinen-talousarvio €	Talousarvio muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma €	Poikkeama €	Toteuma %
Toimintatulot	563 095			686 574	123 479	121,9
Toimintamenot	-11 323 773			-11 539 146	215 373	101,9
Toimintakate	-10 760 678			-10 852 572	91 894	100,9

VARHAISKASVATUSPALVELUT

Palvelun yleistavoite

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Laadukasta varhaiskasvatusta järjestetään siinä laajuudessa ja sellaisiin toimintamuotoihin kuin Tyrnävällä esiintyvä tarve edellyttää.

Tulosalueen kuvaus

Tyrnävällä tarjotaan varhaiskasvatusta päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä avoimessa varhaiskasvatuksessa. Päiväkoteja on viisi; Murrossa päiväkotiki Käpytikka, Temmeksellä päiväkotiki Tenavatalo ja kirkonkylällä päiväkodit Toukovakka, Kuumestari ja Väentupa. Tyrnävällä työskenteli yhteensä 5 kunnallista perhepäivähoitajaa (Murrossa ja kirkonkylän alueella). Lisäksi perhepäivähoitoa tarjotaan Murron ja kirkonkylän ryhmäperhepäivähoitokodeissa.

Tyrnävällä on myös yksityistä varhaiskasvatustoimintaa. Yksityisiä päiväkoteja on kolme, Murrossa Touhula sekä kirkonkylällä päiväkodit Vekkuli ja Karuselli. Kunnassa toimi keväällä kaksi ja syksyllä yksi yksityinen perhepäivähoitaja.

Päämäärä 2022

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää ja tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa varhaiskasvatustilain mukaisesti painottuu pedagogiikka. Laissa määritellään ryhmäkoko ja asetetaan tavoitteet varhaiskasvatusympäristölle. Palvelun tarkoitus on tukea tyrnäväläisten lasten ja perheiden hyvinvointia.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Toteutuminen
Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Toiminta tukee lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia.	Lapselle laaditaan varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelma. Lapset puheeksi -menetelmä Kolmiportainen tuki ja veo-yhteistyö Varhaisen tuen ryhmä ja esiopetuksen oppilashuolto	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma Tuen tarpeen lomakkeet Asiakastytyväisyyskysely	Kaikille lapsille tehty varhaiskasvatussuunnitelma Lapset puheeksi-keskustelut tarjottu kaikille 2- ja 5-vuotiaiden lasten huoltajille. Asiakastytyväisyyskysely keväällä 2022
	Pedagoginen toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi Toimiva oppimisympäristö Kehittyvä toimintakulttuuri	Varhaiskasvatus-/ esiopetussuunnitelmien sekä tuen tarpeiden mukainen toiminta Ryhmävasut	Yksikkö ja tiimikohtaiset toimintasuunnitelmat Arviointi; yksikkö-, tiimi- ja lapsen vasuarviointi	Toimintasuunnitelmat tehty Yksikkö ja tiimikohtainen arviointi 2krt /vuosi Vasuarviointi 1 krt /vuosi
	Tuetaan henkilöstön hyvinvointia ja työssä jaksamista sekä ammatillista kehittymistä	Henkilöstön täydennuskoulutukset Kehityskeskustelut (yksilö tai ryhmä)	Tiimityön toteutumisen arviointi Kehityskeskustelut Koulutuspäivien määrät Sairaspäivät	Arviointi- ja kehittämispäiviä 2–3 kpl / toimintayksikkö. Kehityskeskustelut pidetty Koko henkilöstölle 2 täydennuskoulutuspäivää Ea1-koulutus 10 työntekijälle

Päätöksenteon vuorovaikutus on avointa ja osallistavaa	Henkilöstön toimiva yhteistyö Avoin vuorovaikutus lasten, perheiden ja yhteistyötahojen kanssa	Tiimityön tukeminen Lasten ja huoltajien osallisuus Monialainen yhteistyö Seudullinen yhteistyö	Henkilöstöpalaverit Tiimipalaverit Kehityskeskustelut Vasukeskustelut Vanhempainillat ja muut yhteistyömuodot Asiakastyytyväisyyskysely	Pidetty suunnitelmien mukaan. Vasu-keskustelut toteutuivat, osa etäyhteydellä. Vanhempainillat pidetty Asiakastyytyväisyyskysely keväällä 2022.
	Varhaiskasvatusta on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvotun siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin tarve sitä edellyttää.	Tarjotaan vuorohoittoa ja sovitun hoitoaikaan perustuvaa varhaiskasvatusta perhepäivähoidossa ja päiväkodeissa sekä avointa varhaiskasvatustoimintaa Yksityisen varhaiskasvatuksen tukeminen ja valvonta	Hakijat Sijoitukset Valvontakäynnit yksityisissä toimintayksiköissä	Kaikille lapsille on järjestetty Varhaiskasvatustilain edellyttämässä aikataulussa sekä siinä laajuudessa ja sellaisessa muodossa kuin tarve on edellyttänyt. Valvontakäynnit 2kpl /toimintayksikkö
Kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Talousarvion sitovuus	Toiminta talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista. Vaka-joryissa talousasioiden käsittely	Talousarvion toteutuksen seuranta kuukausittain, osavuosi- raportit	Toteutui suunnitellusti.

Varhaiskasvatuksessa vuoden 2022 painopistealueina ovat olleet ympäristökasvatus, erityisesti luontosuhteen lujittaminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen sekä varhaiskasvatuksen näkyvyyden lisääminen. Varhaiskasvatuksen ympäristökasvatuksen suunnitelman pohjalta on tehty yksikkökohtaiset suunnitelmat. Lasten kanssa on käsitelty kierrätykseen ja luonnossa toimimiseen liittyviä teemoja. Myös kiusaamisen ehkäisemiseksi on laadittu sekä koko varhaiskasvatusta koskeva suunnitelma että tiimikohtaiset suunnitelmat. Näiden pohjalta teemoja on käsitelty eri tavoin lapsiryhmissä. Varhaiskasvatuksen toimintaa on tehty näkyväksi lisäämällä huoltajille suunnattua tiedottamista mm valokuvien kautta. Lisäksi erilaisista tapahtumista on tehty julkaisuja kunnan somekanavilla.

Lisääntyneet paikkatarpeen vuoksi tammikuussa 2022 perustettiin kaksi uutta päiväkotiryhmää, toinen pk Väentuvalla ja toinen pk Toukovakkaan. Lisäksi Pk Väentuvan tiloihin perustettiin yksi ryhmäperhepäivähoidon ryhmä. Maaliskuussa otettiin varhaiskasvatuksen käyttöön Pk Väentuvan pihapiirissä olevan Kotitalon tilat. Tiloihin perustettiin yksi uusi päiväkotiryhmä, joka toimii pk Väentuvan alaisuudessa.

Varhaiskasvatukseen perustettiin uusi päiväkodinjohtajan virka 1.11.2022 alkaen. Virkaan valittu päiväkodinjohtaja aloitti tehtävässään 1.2.2023.

1.8.2022 astui voimaan varhaiskasvatustilain muutokset, jossa mm vahvistettiin lapsen oikeutta tarvitsemaansa tukeen kolmiportaisen tuen mallin mukaisesti. Kevään ja alkusyksyn aikana Tyrnävän kunnan varhaiskasvatussuunnitelma päivitettiin vastaamaan lakimuutoksia sekä uusia valtakunnallisia varhaiskasvatussuunnitelman perusteita.

Koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle on järjestetty kaksi täydennyskoulutuspäivää. Kevään koulutuksessa jatkoimme tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistämiseen liittyvää koulutuskokonaisuutta, joka alkoi syksyllä 2021. Toinen koulutuspäivä pidettiin syksyllä, jossa aiheena oli 1.8.2022 voimaan tulleen Varhaiskasvatustilain muutokset ja lapsen tuki varhaiskasvatuksessa (kolmiportainen tuki). Koulutuspäivään sisältyi myös työpajat tukiviittomien ja kuvatuen käytöstä. Lisäksi 10 työntekijälle järjestettiin EA-1 koulutus.

Muodollisesti pätevän henkilöstön rekrytointihaasteet lisääntyivät vuoden 2022 aikana. Erityisesti pätevien varhaiskasvatuksen opettajien saaminen tehtäviin on ollut haastavaa. Tehtävät täytettiin määräaikaista epäpätevillä henkilöillä. Myös äkillisiin sijaistarpeisiin on ollut vaikea löytää työntekijöitä.

Hankkeet ja erityisavustukset

- **Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen (Covid19/21–22 VAKA -hanke)**

Valtion erityisavustus varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen Koronaepidemian (COVID-19) vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2021–2022. Syykaudeksi 2022 avustuksella on palkattu resurssihoitaja.

Lasten määrä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa vuonna 2022

Vuoden 2022 aikana kaikille varhaiskasvatuspaikkaa hakeneille on järjestetty paikka lain edellyttämän hakuajan puitteissa.	1/2022	5/2022	9/2022	12/2022
Perhepäivähoito	23	20	20	19
Päiväkoti/alle esiopetusikäiset	238	272	243	251
Esiopetusikäiset	67	66	72	73
Yhteensä	328	358	335	343
Avoin varhaiskasvatus	57	55	42	45
Yhteensä	385	413	377	388

Yksityiset varhaiskasvatuspalvelut toimivat kunnan palveluiden rinnalla. Palveluseteli oli käytössä kunnassa toimivissa yksityisissä päiväkotipalveluissa. Yksityisen hoidon tukea ja yksityisen hoidon tuen kuntalisää maksettiin yksityiseen perhepäivähoitoon ja muissa kunnissa toimiviin yksityisiin päiväkotipalveluihin.

Yksityinen varhaiskasvatus	1/2022	5/2022	9/2022	12/2022
Palveluseteliasiakkaat	113	118	111	114
Yksityinen hoidontuki/ yksityinen hoito	7	6	5	5
Yhteensä	120	124	116	119
Kotihoidontuki	125	150	113	130
Joustava/osittainen tuki	28	37	24	31

Varhaiskasvatuspalvelut	Alkuperäinen talousarvio €	Talousarvio muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma €	Poikkeama €	Toteuma %
Toimintatulot	264 419			302 019	37 600	114,2
Toimintamenot	-4 981 809			-4 833 813	-147 996	97,0
Toimintakate	-4 717 390			-4 531 794	-185 596	96,1

KULTTUURI - JA VAPAA-AIKAPALVELUT

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut sisältävät kirjasto-, kulttuuri-, liikunta-, nuoriso-, nuorten työpaja- ja starttipaja- sekä etsivän nuorisotyön palvelut. Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtajalla on myös kehittämisvastuu yhdessä sivistys- ja hyvinvointijohtajan kanssa kansalaisopiston ja musiikkiopiston toiminnasta Tyrnävällä.

Palvelun yleistavoite

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut edistävät kuntalaisten hyvinvointia, sivistystä ja kotikunnassaan viihtymisen sekä osallisuuden kokemuksia.

Tulosalueen kuvaus

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuksia itsensä sivistämiseen ja elinikäiseen oppimiseen sekä virkistymiseen ja kulttuurisiin sisältöihin. Kuntalaisten hyvinvointia ja terveitä elintapoja edistetään mielekkäitä ja tarkoituksenmukaisia toimintaympäristöjä, tapahtumia sekä osallistumisen mahdollisuuksia tarjoamalla.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut edistävät Tyrnävän kunnan elinvoimaa erityisesti luovia aloja ja matkailua kehittämällä.

Päämäärä 2022

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden painopisteiksi vuodelle 2022 oli valittu nuorisotyön kehittäminen, kirjastopalveluiden kehittäminen ja jalkautuvien palveluiden edistäminen, Meijerialueen ja kulttuurimatkailupalveluiden kehittäminen sekä Lukeva kunta ja Liikkuva kunta -ohjelmien toimenpiteiden viestiminen ja jalkauttaminen eri kohderyhmiin laajentaminen. Yhteistyön ja viestinnän kehittäminen yhteisproduktioiden osalta.

Vuoden 2022 keväällä saatiin vahvistusta niin nuoriso- kuin kulttuuripalveluihin, kun nuoriso-ohjaaja ja 50 prosentilla työajalla kulttuuriohjaaja aloittivat työskentelynsä Tyrnävän kunnan kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa. Perusnuorisotyön resurssi oli 2,5 henkilötyövuotta vuonna 2022. Lisäksi käynnissä olleella ja uusilla haetuilla hankkeilla on haettu niin vahvistusta henkilöresurssiin kuin kehittämistoimenpiteisiin. Nuorisopalveluiden osalta nuorten työpajatoiminnan loppuminen nykyisessä muodossaan, ja muutokset vuoden 2023 alusta niin henkilöstössä ja työtehtävissä sävyttivät syksyä 2022.

Kirjastopalveluissa on kirjakaappien, Myllykirjaston omatoimikirjastotoiminnan valmistelun ja jalkautuvien palveluiden (kuten terveyskeskukseen, kerhoihin ja tapahtumiin jalkautumalla) myötä tarjottu kirjaston käytön opetusta ja kirjastopalveluja kuntalaisille. Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja opetuspalveluiden kanssa on vahvistunut entisestään muun muassa yhteisten hankkeiden kautta.

Liikkuva kunta ja Lukeva kunta -ohjelmien koordinoimiseksi on perustettu työryhmät, joissa on edustajia kunnan eri toimintayksiköistä. Ohjelmien toimenpiteistä raportoidaan Hyte-ryhmän kokouksissa. Kirjasto- ja liikuntatoimien vastuuviranhaltijat vastaavat ohjelmien koordinoinnista, kehittämisestä, viestinnästä sekä raportoinnista.

Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja on ollut kunnan matkailutiimin osana, kehittämässä matkailutoimialaa kunnassa. Tyrnävän kunnan matkailuinfo sijaitsee matkailun kehittämisen alkutaipaleella Myllykirjastossa. Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden henkilökunta on antanut pienimuotoista matkailuneuvontaa jo vuosien ajan. Meijerialueen osalta odotetaan vielä päätöksiä niin Nahkurin alueen peruskorjauksen kuin jokivarren virkistyskäytönkin osalta.

Hankkeet

- **Mobiilikirjastoilla kirjastopalvelut lähemmäs kuntalaisia -hanke**

Tyrnävän kirjaston ”Mobiilikirjastoilla kirjastopalvelut lähemmäs kuntalaisia” -hankkeen tavoitteena oli tuoda kirjastopalvelut lähemmäs kuntalaisia ja lisätä kirjaston saavutettavuutta ja kuntalaisten yhdenvertaisuutta. Tätä tavoitetta lähdeittiin toteuttamaan siten, että Temmeksellä ja Murtoon hankittiin kirjakaapit. Temmeksen kirjakaappi avattiin asiakkaiden käyttöön marraskuussa 2021 ja Murron kirjakaappi kesäkuussa 2022. Temmeksellä kirjakaappi on palvellut erityisesti ikäihmisiä sekä Temmeksen koulun oppilaita. Murrossa kirjakaappi palvelee alueen lapsiperheitä sekä koulun omia oppilaita.

- **Myllykirjasto omatoimikirjastoksi -hanke**

”Myllykirjasto omatoimikirjastoksi” -hankkeen tavoitteena on aukioloaikojen ja palvelun laajentaminen omatoimikirjaston avulla. Omatoimikirjastolla halutaan lisätä kuntalaisten asiointimahdollisuuksia ja -aikaa kirjaston tiloissa. Myllykirjaston omatoimikirjasto otetaan käyttöön 1.3.2023. Tuolloin asiakkaat pääsevät käyttämään kirjastoa normaalien aukioloaikojen ulkopuolella, kello 8–21 välillä, kirjautumalla sisään kirjastokortilla ja siihen liitettyllä pin-koodilla.

- **Lukemattomat lakeuden nuoret lukemaan -hanke**

Tyrnävän kunnan hallinnoiman ”Lukemattomat lakeuden nuoret lukemaan” -hankkeen tavoitteena on innostaa nuoria lukemaan ja lisätä heidän kiinnostustaan kirjoihin kirjailijavierailujen kautta. Hankkeen kohderyhmänä ovat yläkoululaiset. Kolmeen lakeuden kuntaan Tyrnävälle, Liminkaan ja Kempeleeseen on kutsuttu kirjailijavierailijoita, jotka innostavat nuoria lukemaan. Vuoden 2022 aikana yläkouluilla ovat vierailleet Jyri Paretskoi, Salla Simukka ja J.S. Meresmaa.

- **Nahkuri - kulttuurin ja luovien alojen keskus Tyrnävällä**

Nahkurin ja nahkatehtaan asuinrakennuksen peruskorjaukseen haettiin avustusta Opetus- ja kulttuuriministeriöltä toukokuussa 2020. Peruskorjaushanke ”Vanhan nahkatehtaan ja siihen kuuluvan asuinrakennuksen muuttaminen kulttuurikäyttöön” on mukana OKM:n rahoitussuunnitelmassa 2021–2024 750 000 eurolla. Kunnanhallituksen nimeämä Nahkurin käytön suunnittelun työryhmä on työskennellyt marraskuusta 2020 lähtien. Työryhmä teki kunnanhallitukselle esityksensä Nahkurin tulevasta käyttötarkoituksesta keväällä 2022. Nahkurin rakennusten

tarveselvitykselle/hanke- ja peruskorjaussuunnitteluun ja toteutukseen on varattu määrärahoja vuosille 2024–2026 Investointiohjelmaan 2023–2027.

- **POPNUVA – nuoret osallisiksi ja vaikuttajiksi**

Hankkeeseen haettiin aluksi valtionavustusta ajalle 1.9.2020-31.12.2021, mutta lopulta hanke jatkui vuoden 2022 loppuun asti. Hanke sai valtionavustusta Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätöksen mukaisesti 36 000 euroa hankkeen kokonaiskustannusten ollessa 40 000 euroa. POPNUVA-hanketta hallinnoi Pohjois-Pohjanmaan liitto ja hanketta yhteistyössä maakuntaliiton kanssa toteutti Tyrnävän kunta.

Hanke tuki ensimmäisen ja toisen maakunnallisen nuorisovaltuuston järjestäytymistä ja toimintaa kokonaisvaltaisesti. Hankkeessa vahvistettiin nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia, laadittiin toimintamalleja ja työmenetelmiä muun muassa maakunnallisen nuorisovaltuuston eli POPnuvan toimintasääntö sekä sosiaalisen median ohjeistus. Hankkeessa edistettiin nuorten osallistumista maakunnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Vuoden 2023 alusta Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuusto siirtyi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (Poh-teen) alaisuuteen, Pohteen ja Pohjois-Pohjanmaan liiton yhteistyösopimuksella.

- **Nuorisotyötä yhteisöllisessä ympäristössä -hanke**

Erityisavustusta kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön vahvistamiseen ja kehittämiseen (Pohjois-Suomen AVI) haettiin kaksivuotiselle hankkeelle ajalla 1.12.2020-30.11.2022, mutta rahoitusta saatiin hakijoiden suuren määrän vuoksi vain reilun vuoden hankkeelle. Hankkeessa työskenteli hanketyöntekijä tammikuusta 2021 kesäkuuhun 2022 asti. Hanketyöntekijä vaihtui syksyn 2021 aikana. Kouluympäristössä tehty nuorisotyö koettiin merkitykselliseksi niin Kuulammen koulun kuin nuorisotyönkin osalta, ja uutta valtionavustusta koulussa tehtävää nuorisotyötä varten on haettu vuoden 2022 puolella.

- **Tuu mukaan! -Harrastamisen Suomen malli -hanke Tyrnävällä**

Tyrnävän kunta sai rahoitusta Tuu mukaan! -Harrastamisen Suomen malli Tyrnävällä -hankkeelle Opetus- ja kulttuuriministeriöltä 45 000 €, joka on 80 % hankkeen kokonaiskustannuksista. Hankkeen kokonaisbudjetti on 56 250 €. Avustuksen käyttöaika on 1.8.2021–30.6.2022. Suomen Harrastamisen mallin tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.

Lukuvuonna 2021–2022 harrastustoimintaa tarjottiin Tuu mukaan! -hankkeen kautta kaikilla Tyrnävän kouluilla yhteensä noin 30 kerhon muodossa, joista 22 toteutui. Kerhoja järjestetään 1.–9.-luokkalaisten lapsille ja nuorille. Lasten ja nuorten harrastustoi-veita on pyritty toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan olosuhteet huomioiden. Toiveita kartoitettiin harrastamisen Suomen mallin koululaiskyselyllä joulukuussa 2020. Lisäksi Tyrnävällä toteutettiin keväällä 2021 koululaisille oma harrastekysely. Lukuvuodelle 2022–2023 on HSM-toimintaan saatu valtionavustusta 58 000 euroa, joten hankkeen kokonaiskustannusten tulee olla vähintään 72 500 euroa. Lukuvuonna 2022–2023 tarjottiin 32 Tuu mukaan! -Harrastamisen Suomen malli -kerhoa, joista 27 toteutui.

Kesätuuli-kesäkerhotoiminta

Tyrnäväläisten lapsiperheiden hyvinvointia haluttiin tukea edullista kesäkerhotoimintaa järjestämällä. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden henkilökunta koordinoi kunnan kesäkerhotoimintaa kesällä 2022. Kesäkerhotoimintaa järjestettiin arkipäivinä aikavälillä 6.6.-22.6.2022 kirkonkylällä, Murrossa ja Temmeksellä. Kesäkerhojen kohderyhmänä olivat 1.–4.-luokkalaisten. Ohjaajina kesäkerhoissa toimivat koulunkäynnin ohjaajat ja apuohjaajina kesätyösetelein 9.-luokan päättäneitä nuoria. Kesäkerhojen edulliseen hintaan sisältyi kerhosisällöt ja -materiaalit, välipala sekä vakuutus.

Osallistujia oli kerhoissa yhteensä 65. Kesäkerhotoiminnan sisältöihin kiinnitettiin erityistä huomiota, ja koulunkäynninohjaajat suunnittelivat monipuoliset kerhoviikot yhdessä kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden henkilöstön kanssa. Kerhosuunnitelmat sisälsivät muun muassa kirjavinkkausta, asuntovaunuteatteria, eläinvierailijoita, askartelua, leikkiä, liikuntaa sekä taidetta. Kesäkerhotoiminnalla tuettiin ennakoivasti ja ennaltaehkäisevästi tyrnäväläisiä lapsiperheitä.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit/ Tavoitetaso	Toteutuminen
Luodaan mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Kirjastoa kehitetään joustavaksi ja moderniksi monipalvelukeskukseksi	Ajantasaiset tilat, kokeemat ja välineet sekä osaava ja innostunut henkilökunta. Hakeutuvien ja jalkautuvien kirjastopalveluiden kehittäminen	Kirjastokäynnit, lainausmäärät, ryhmäkäyntien määrä, palaute ja kyselyvastaukset.	Kirjastojen kävijämäärä 32823. Kokonaislainat 97052 kpl. Ryhmäkäynnit 148, joihin 2492 osallistujaa. Henkilöstömitoitus on 4,15, kun suositus on 6,6. Lasten ja nuorten kirjastopolun mukaiset toimenpiteet tarjottu.
	Eri asiakasryhmien tarpeisiin pyritään vastaamaan palvelujen sisältöjä ja saavutettavuutta kehittämällä mm. Lukeva kunta -ohjelma	Syrjäytymisen ehkäiseminen ja osallisuuden edistäminen OUTI-kirjastojen välinen yhteistyö Yhteistyö yli kunnan hallintorajojen ja 3.sektorin kanssa	Digimaailman tietotaidon lisääntyminen senioreilla Medialukutaidon edistäminen Satutunnit ja kirjavinkkaukset Tapahtumat, niiden määrä ja osallistujat	3 digiopastusta, 7 osallistujaa. Tonttukierroksia 1.lk 7 kpl, osallistujia 134. Kirjastonkäytön opetus 55 kpl, osallistujia 991. Kirjavinkkauksia 72 kpl, osallistujia 1287. Satuhetkiä 15 kpl osallistujia 387. Virtuaalisia satuhetkiä 2 kpl, katselukertoja 169. Perhepäivähoitajien aamupäivät 8 kpl, osallistujia 143. Kirjailijavierailu 16 kpl, osallistujia 1475. Kirjaston tapahtumia 29, osallistujia 2386. 2 Lukeva kunta –kokousta.
	Monipuolinen ja helposti saavutettava, mutta sopivasti haastava kulttuuritarjonta. Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihyvinvoinnin verkostotyöhön osallistuminen 15 näyttelyä	Kulttuurikasvatussuunnitelman päivitys ja jalkautus Ammattitaiteilijoiden näyttelyt ja vierailut. Yhteistyö mm. taiteilijaseurojen kanssa. Mahdollisuudet itseilmaisuuksiin ja taideharastukseen yhteistyön kautta	Kulttuurikasvatussuunnitelma peittävyys Näyttelyiden määrä, laatu ja kävijät Kansalaisopiston, musiikkiopiston ja taiteen perusopetuksen sekä 3.sektorin toimintaan osallistuvat	KuKa-suunnitelman päivitystyö aloitettu. Tapahtumissa noin 7500 kävijää. 12 näyttelyä, joista 6 ammattitaiteilijan/-ryhmän. Lisäksi 4 näyttelyä lehtisissä. Yhteistyö mm. Oulun taidemuseon ja taiteilijaseuran sekä valokuvakeskuksen kanssa. Musiikkiopiston konsertit Tyrnävällä. Kansalaisopistossa kursseja mm. Lauulun, soiton- ja taiteenopetukseen. Oppilaspaikkojen lisäksi musiikkiopistoon. Flyygelin

				<p>korjaus ja sähköpianojen hankinta.</p> <p>Tyrnävä mukana niin Oulu2026-hankkeessa kuin Pohjois-Pohjanmaan liiton Kulttuurikeno-hankkeessakin.</p>
	Osallistuminen oman asuinalueen kehittämiseen	Uusien liikuntapaikkojen kehittäminen	Liikuntapaikkojen käyttö ja saatu käyttäjäpalaute	<p>Liikuntatilojen käyttöaste: ma-su klo 15–21: Kirkkomännikkö 61 %, Kuulampi 79 %, Murto 47 %, Temmes 30 %, Rantarousti 80 % Kuulammen koululle hankittu ulkosalibandykaukalo. Kotihalmeen treeniportaati käytössä. Palkin alueen frisbeegolfradan ja kirkonkylän ulkokuntoilupistön työt aloitettu. Harrastusinfo 1 krt. Yhdistysiltoja 1 kpl.</p>
	Palveluiden saatavuus eri ikäryhmille	Liikunnan ohjausta kuntalaisille Liikuntaneuvonta Vertaisohjaajien koordinointi	Liikuntaryhmät Osallistujat /kävijämäärät	<p>Liikuntatoimen Kunnossa kaiken ikää -ryhmiä (Liikkuva aikuinen) 9 kpl/ vko. Harrastamisen Suomen malli -ryhmiä 8 kpl ja muiden toimijoiden järjestämiä (Liikkuva aikuinen) ryhmiä 26. Liikuntatoimen Ikäntyneiden ohjattuja ryhmiä (Ikiliikkuja) 4 kpl / vko. Urheiluseurojen järjestämiä harjoituksia 1472 kpl, joissa 19621 osallistujaa.</p>
	Nuorten vapaa-ajan tilat aktiivisesti käytössä Jalkautuva ja digitaalinen nuorisotyö	Toimipisteiden ylläpito ja tietoisuus niistä houkuttaa harrastamaan Uudet toimintamallit	Nuorisotilojen kävijätilasto Tavoitetut nuoret	<p>Nuorisotilatoiminnassa tavoitetut nuoret 3.–6.lk 280 kävijää, 45 toimintapäivänä. 7.lk- 17 v. 657 kävijää, 52 toimintapäivänä.</p> <p>(7.lk-17-vuotiaiden toimintapäivistä yökahviloita 6 kpl.)</p>

	Osallistuminen oman asuinalueen kehittämiseen	Nuorisovaltuusto ja oppilaskunta. Nuvan yleiskokous	Kokouksien määrä, osallistujat, tulokset ja toimenpiteet, kyselyt	Nuorisovaltuusto koontui 8 kertaa. Tehtyjä aloitteita: 0. NuVan edustus valtuustossa sekä 3 lautakunnassa ja 6 eri työryhmässä. NuVa mukana kunnan tapahtumissa (3 kpl). Tyrnävältä edustus maakunnallisessa nuorisovaltuustossa.
	Etsivä nuorisotyön tavoitteena tavoittaa palvelujen ulkopuolella olevat 15–28-vuotiaat nuoret Palvelunohjaus toisen asteen koulutukseen, työpajoille, työllistämistoimenpiteisiin sekä avoimille työmarkkinoille Vapaa-ajan toiminnoissa tukeminen	Yhteydenotot nuoriin, kotikäynnit, tapahtumissa läsnäolo Matalan kynnyksen toiminnan aloittaminen ja juurruttaminen osaksi toimintaa Yhteistyö kunnan ja sidosryhmien kanssa	Sovari-mittari Some-aktiivisuus Asiakasmäärät PAR-järjestelmä Yhteydenotot Etsivään nuorisotyöhön	41 yhteydenottoa nuoriin liittyen, joista 2 nuorta ei tavoitettu. Koivulan avoimet toiminta- ja liikuntavuorot 60 käyntikertaa
	Työpajan valmentautujien arjen hallinnan parantuminen, taso vähintään valtakunnan tasoa pajajakson päättyessä	Ryhmävalmennukset (elämäntaidot & ART) Työvalmennus Neuropsykologinen valmennus	Sosiaalisen vahvistamisen mittari= sovari Työ- ja toimintakyvyn arviot TSV= työssäselviytymisen arviointi (Nepsy) Kykyviisari kyselyn keskiarvo%	Sovari käytössä. Kyky-viisarikäytössä. Aloitus- ja lähtöhaastattelut. Työkykypassi-pilotissa mukana.
	Pajan asiakkaiden koulutukseen tai työhön hakeutuminen	Koulutus- ja työhakuvalmennus Opinnollistaminen	Party sijoittumistilastot pajajakson päättyessä Sovari tilastot	Toiminnassa on ollut 17 pajalaista. Party-tilastot käytössä. Paikkojärjestelmä käytössä ja sen osastodistukset
Yhteisestä ympäristöstä pidetään huolta erityispiirteitä arvoitaen	Väestön poikkeuksellinen ikärakenne huomioidaan palveluissa ja niistä viestimisessä Yhteistyö OUTI-kirjastojen kanssa	Kuullaan ja kuunnellaan sekä keskustellaan eri sidosryhmien kanssa Jaetaan hyviä käytänteitä	Palaute Osallistujamäärät tapahtumissa ja seuraajat somessa Uusien käytäntöjen käyttöönotto	Kirjastolla 1796 some-seuraajaa. Tiivis yhteistyö OUTI-kirjastojen kanssa; OUTI-ohjausryhmä, vierailut (AKE ja oma-toimikirjastot)
	Koko kunnan tapahtumia kuten Taiteiden yö Kuntalaiset ja läpileikkaavasti kuntaorganisaatio suunnittelemaan ja toteuttamaan	Säännölliset suunnittelukokoukset ja mehengellä toteutetut tapahtumat	Onnistuneet tapahtumat, vaikuttamisen mahdollisuuden ja sitoutumisen tunne	Kesänportti, Taiteiden yö, Perunamarkkinat ja Joulunavaus ja -tori, joulukuusi-kalenteri ja Uuden vuoden tulet järjestettiin yhteistyössä kunnan ja 3. sektorin kanssa.

	Liikuntatoimen ja nuorisotoimen yhteistyö muiden kunnan osastojen, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa Nuorisotoimen tavoitteena 3 tapahtumaa yhteistyössä osaston kanssa.	Pidetään sidosryhmien ja kuntalaisten kanssa riittävästi yhteyttä Koulu yhteistyö; tapahtumat ja jalkautuminen	Yhteiset tapahtumat, palaverit, koulutukset ja yhteisöillat. Nuorten avoimuus ja luottamus Kyselyt ja niiden tuloksien huomiointi uuden suunnittelussa	Liikuntatoimen koonti liikuntatarjonnasta Tyrnävällä, päivitys kuukausittain. Kuulammen koululla nuorisotyöntekijä 3 pvää/vko (hanke). Tapahtumia 3 kpl
	Ennaltaehkäisevän päihdetyön tavoitteena yhteistyö seudullisesti, muiden kunnan osastojen, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa. EPH-toiminta näkyväksi kunnan tapahtumissa.	Parannetaan yhteistyötä oman kunnan ja kuntaorganisaation eri toimijoiden, lähi-kuntien ja poliisin kanssa	Tapahtumat Ennaltaehkäisevä päihdetyön työryhmän sekä seudullisen ryhmän kokoukset ja toimenpiteet	EPH:n työryhmä koontumiset, 1 kpl - etsivä nuorisotyöntekijä sihteerinä
	Etsivän nuorisotyön aktiivinen yhteistyö kunnan sisällä eri toimijoiden kanssa Toimiva työnjako kuntaorganisaation sisällä Aktiivinen yhteistyö kolmannen sektorin kanssa Yritysyhteistyön syventäminen Viestinnän kehittämisen Toiminta on tunnettu Tyrnävällä ja saadaan uusia asiakkuuksia kenttätöiden ja somen myötä.	Osastopalaverit, verkostopalaverit, tapahtumiin sekä niiden suunnitteluun osallistuminen Nuorten ohjaaminen avoimiin työpaikkoihin, työkokeilut ja palkkatukityöhön ohjaus Tarkoituksen mukainen, tavoitteellinen, kaikkia osapuolia kunnioittava sekä avoin vuoropuhelu nuorisotyön eri muodoista	Alle 29-vuotiaiden työttömyystilastot Koulutuspaikan saaneet Some-aktiivisuus Yhteydenottojen määrä	Etsivän nuorisotyön kautta ohjautui nuoria mm. avoimille työmarkkinoille, toisen asteen opetukseen, työpajalle, harrastustoimintoihin, mielen-terveys- ja päihdepalveluihin sekä te-palveluihin. Instagram, Facebook ja TikTok seuraajia yht. 453. Jalkautuminen Tyrnävällä n.22 kertaa. Tapahtumissa mukana kuusi kertaa.
Yhteisestä ympäristöstä pidetään huolta erityispiirteitä arvoستاen	Meijerialueen kehittämisen monipuoliseen käyttöön Ylpeys elävästä, vanhasta teollisuusympäristöstä	Alueen, sen monipuolisten tilojen, mahdollisuuksien ja historian näkyväksi tekeminen, tuotteistaminen -ja markkinointi	Medianäkyvyys Tunnettuus Vierailujen ja tilaisuuksien määrä Palvelujen ketjuttaminen	Kirjaston tapahtumia järjestettiin Meijerikadulla/Myllykirjastossa 25 kappaletta ja kävijämäärä niissä oli yhteensä 4178. Vierailuja 9 kpl, noin 200 osallistujaa. Hyvä medianäkyvyys mm. Lukemisen edistämisen hankkeiden, elokuun taidenäyttelyn (Oulun taidemuseo-yhteistyö), Oulu2026 –rauhankoneiden ja Nahkurin osalta

Kirjasto

Kirjastolain mukaan yleisen kirjaston tehtävänä on mm. tarjota pääsy aineistoihin, ylläpää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, tarjota tiloja sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Kirjastossa toteutettiin vuoden 2022 aikana Lukeva kunta -ohjelmaa, jonka tavoitteena Tyrnävällä on edistää ja innostaa kaikenikäisten lukuharrastusta ja lukutaitoa, pääpaino on lapsissa ja nuorissa, mutta myös muut ikäryhmät huomioidaan.

Vuonna 2022 kirjastossa panostettiin erityisesti lasten ja nuorten kirjastotyöhön. Kirjaston ja koulujen välinen yhteistyö onkin kehittynyt ja aktivoitunut kirjavinkkauksien, kirjastonkäytön opetuksien sekä kirjaston tarjoamien kirjailijavierailujen myötä. Myös opetussuunnitelman liitteenä oleva Tyrnävän lasten ja nuorten kirjastopolku on otettu kouluilla hyvin vastaan. Kirjastopolun mukaisesti kirjasto onkin voinut tarjota kirjavinkkauksia ja kirjastokäytön opetusta laajalle ikäryhmälle esikoululaista nuoriin aikuisiin asti.

Varhaiskasvatuksen puolelle kirjasto on tarjonnut virtuaalisia satutunteja sekä kirjailijavierailuja, myös kirjaston koamat teemakassit ovat olleet päiväkodeilla käytössä.

Tyrnävän kirjaston suunnitelmassa on ollut kirjastopalveluiden laajentaminen ja keskittäminen pääkirjastoon sekä uusien innovatiivisten palveluiden kehittäminen.

”Mobiilikirjastoilla kirjastopalvelut lähemmäs kuntalaisia” -hankkeen tavoitteena oli tuoda kirjastopalvelut lähemmäs kuntalaisia ja lisätä kirjaston saavutettavuutta ja kuntalaisten yhdenvertaisuutta. Tätä tavoitetta lähdettiin toteuttamaan siten, että Temmekselle ja Murtoon hankittiin kirjakaapit. Temmeksen kirjakaappi avattiin asiakkaiden käyttöön marraskuussa 2021 ja Murron kirjakaappi kesäkuussa 2022. Temmeksellä kirjakaappi on palvellut erityisesti ikäihmisiä sekä Temmeksen koulun oppilaita. Murrossa kirjakaappi palvelee alueen lapsiperheitä sekä koulun omia oppilaita.

Suuri muutos kirjastopalveluiden kehittämisessä on pääkirjaston muuttaminen omatoimikirjastoksi. ”Myllykirjasto omatoimikirjastoksi” -hankkeen tavoitteena on aukioloaikojen ja palvelun laajentaminen. Omatoimikirjastolla halutaan lisätä kuntalaisten asiointimahdollisuuksia ja -aikaa kirjaston tiloissa. Myllykirjaston omatoimikirjastoa on valmisteltu syksyn 2022 mittaan ja se otetaan käyttöön 1.3.2023. Tuolloin asiakkaat pääsevät käyttämään kirjastoa normaalien aukioloaikojen ulkopuolella kirjautumalla sisään kirjastokortilla ja siihen liitettyllä pin-koodilla.

Kirjaston toimintaan kuuluvat myös monenlaiset kirjallisuuteen ja lukemisen edistämiseen liittyvät tapahtumat, kuten satutuokiot, perhepäivähoitajien tiistait, kirjailijavierailut ym. unohtamatta myöskään aikuisväestöä ja ikäihmisiä. Vuoden 2022 aikana kirjailijavieraina Myllykirjastossa kävivät: Jenni Räinen, Mikko Ihalainen, Esko Aho ja Tuula Länkinen.

Yläkoululaisten kirjailijavierailuja on järjestetty Tyrnävän kunnan hallinnoiman ”Lukemattomat lakeuden nuoret lukemaan” -hankkeen kautta. Tavoitteena on ollut innostaa nuoria lukemaan ja lisätä heidän kiinnostustaan kirjoihin kirjailijavierailujen kautta. Hankkeen kohderyhmänä ovat yläkoululaiset. Kolmeen lakeuden kuntaan Tyrnävälle, Liminkaan ja Kempeleeseen on kutsuttu kirjailijavierailijoita, jotka innostavat nuoria lukemaan. Yläkouluilla ovat vierailleet: Jyri Paretskoi, Salla Simukka ja J.S. Meresmaa.

Tapahtumiin pyritään saamaan mukaan myös kolmannen sektorin toimijoita, tästä esimerkkinä Pikku kulkuri -kiertue kesäkuussa 2022, jolloin kyläyhdistykset mm. Suutarinkylässä ja Murrossa osallistuivat järjestelyihin.

Kirjastosta on mahdollista saada myös digiopastusta. Kirjaston tarjoama digiopastus on ollut erityisesti ikäihmisten suosima, opastusta on tarvittaessa annettu pienryhmille tai jopa yhdelle henkilölle kerrallaan.

Kulttuuritoimi

Tyrnävän kunta on mukana Oulu2026-kulttuuripääkaupunkihankkeessa Tyrnävän Kehitys Oy:n ja paikallisten perunatalojen kanssa. Kulttuuritoimi jatkoi Oulu2026-hankkeessa mukanaoloa niin kuntatapaamisten, rahoitustyöpajojen, ruoka-alan verkostojen kuin tapahtumienkin kautta. Tyrnävä on mukana Arctic Food Lab -hankekokonaisuudessa niin lähiruoan kuin Perunagalleria2026 -hankkeen kautta. Oulu2026-hanketta on esitelty kuntalaisille niin kyläilloissa kuin osana tapahtumiakin, kuten Perunamarkkinoiden Tyrnävä-pihalla. Elokuussa 2022 Tyrnävän kunta oli Oulun kauppahallissa AFL-hankkeen osastolla, jonka Tyrnävä-päivästä saatiin hyvää palautetta ja jututettiin noin 300 henkilöä. Tyrnävän kunnan edustus osallistui myös AFL-hankkeen Islantiin suuntautuneen ”myynninedistämisen” matkalle syksyllä 2022.

Kunnan taidekokoelmaa on kartoitettu, kuntotarkastettu ja uudelleen kuvattu yhteistyössä Oulun taidemuseon alue-
taidemuseon tutkijoiden kanssa. Elokuun näyttelyä järjestettiin Tyrnävän kunnan taidekokoelmasta kuratoitu näyt-
tely yhteistyössä Oulun Taidemuseon kanssa. Näyttely sai myös hienosti medianäkyvyyttä, joten Tyrnävän kunnan
asema kulttuurikuntana vahvistui. Tyrnävän kunnan näyttelytilassa, Myllykirjastossa, näyttelytoiminta on ollut laadu-
kasta ja koordinoitua. Näyttelytilassa oli vuoden 2022 aikana 12 näyttelyä, joista kuusi ammattitaiteilijan tai taiteilija-
ryhmän. Lisäksi Myllykirjaston lehtisälissä järjestettiin neljä näyttelyä, mm. Tuu mukaan! -harrastamisen malli Tyrnä-
vällä -hankkeen taidekerholaisten ja Oulu2026-hankkeen rauhankoneita Käpytikan päiväkotilapsilta. Kulttuuritoimen
tavoitteena onkin suunnitelmallisuuden lisääminen näyttelyiden, tapahtumien ja kohderyhmien saavutettavuuden
osalta, mikä on haastavaa olemassa olevalla henkilöstöresurssilla. Helpotusta asiaan on tulossa vuonna 2022 kulttuu-
riohjaajan muodossa.

Koronapandemian vuoksi jouduttiin perumaan tapahtumia vain tammikuulta 2022. Tapahtumia, joissa kulttuuritoimi
oli pää- tai osajärjestäjä, järjestettiin 54 kappaletta. Osallistujia tapahtumissa oli yhteensä noin 7500. Taiteiden yö ja
joulunavaus olivat kävijämäärän perusteella erityisen odotettuja tapahtumia. Vuotuisten tapahtumien lisäksi järjes-
tettiin muiden muassa asuntovaunuteatterikiertue kesäkuussa yhteistyössä kirjastotoimen kanssa.

Kulttuuritoimi on mahdollistaja, koordinoija ja viestijä niin kuntaorganisaation sisällä kuin sidosryhmienkin kanssa.
Kulttuuritoimi vahvistui, kun osa-aikainen kulttuuriohjaaja aloitti työskentelyn Tyrnävän kunnassa toukokuussa 2022.
Yksi kulttuuriohjaajan tehtävistä on tapahtumatuotannon lisäksi edistää kulttuurikasvatussuunnitelman päivitystyötä.
Päivitystyö onkin aloitettu loppuvuodesta 2022, ja opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmien liitteeksi kulttuurikasva-
tussuunnitelma pyritään saamaan vuoden 2023 aikana.

Kulttuuritoimen kautta Tyrnävän kunta on mukana Oulu2026-hankkeen lisäksi Pohjois-Pohjanmaan liiton Kulttuuri-
kenno-hankkeessa, jonka kautta käynnistetään naapurikuntien kanssa Marrastulet-tapahtumaa. Kulttuuri- ja vapaa-
aikajohtaja toimii myös Kulttuurikeno-hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana. Kulttuuritoimi on mukana myös
Kansainvälinen residenssien innovaatioverkosto Pohjois-Pohjanmaalle (KRIPA) 2020–2022 –hankkeessa, mutta mui-
den työkiireiden ja Nahkurin peruskorjauksen epävarmuuden vuoksi KuVa-johtaja ei ole osallistunut hankkeen toimen-
piteisiin.

Kulttuuritoimikunta

Tyrnävän kunnan hallintosäännön (KVALT 7.6.2021) mukaan "Kulttuuritoimikunta tukee kunnan kulttuuripalvelujen
tuottamista ja kehittää paikkakunnan kulttuuritarjontaa sekä vaalii paikallista ja alueellista kulttuuriperintöä. Toimi-
kunta tekee aktiivista yhteistyötä alueen muiden kulttuuritoimijoiden kanssa. Toimikunta käsittelee vapaamuotoi-
sesti kunnan kulttuuritoimintaan liittyviä kysymyksiä ja tukee kulttuuri- ja vapaa-aikajohtajaa paikkakunnan kulttuuri-
toiminnan suunnittelussa sekä tekee kulttuurityön edistämiseen tähtäviä aloitteita".

Kulttuuritoimikunta kokoontui vuoden 2022 aikana kahdeksan kertaa. Toimikunta on kokouksissaan suunnitellut vi-
ranhaltijan tukena tulevia tapahtumia ja toimenpiteitä sekä mahdollisuuksien mukaan osallistunut tapahtumien to-
teutukseen. Kulttuuritoimikunta kokosi myös näkemyksiään Nahkurin alueen peruskorjauksesta. Kulttuuritoimikunta
teki esityksen sivistys- ja hyvinvointilautakunnalle kulttuuripalkinnon saajasta. Palkinto jaettiin esityksen mukaisena
itsenäisyyspäivän juhlassa 6.12.2022.

Kulttuuritoimikunnalla on ollut edustaja Nahkurin käytön suunnittelun työryhmässä ja kulttuurikasvatussuunnitelma-
työryhmässä.

Liikuntatoimi

Tyrnävän seurat järjestivät vuonna 2022 yhteensä 1472 (vuonna 2021; 1531 harjoitusta), joissa 19621 osallistujaa.
Liikuntatoimen vuosiavustuksina kunnanhallitus julisti 14.2.2022 §37 haettavaksi yhteensä 18000 euroa, josta perus-
avustuksina 10 000 € ja myöhemmin vuoden aikana kohdeavustuksina 8 000 euroa. Liikuntatoimi oli mukana järjestä-
mässä erilaisia hyvinvointitapahtumia (mm. Muista hyvinvointisi -kiertue, Elo ja iloa kylille -tapahtuma) sekä kerhoja
ja kisoja (mm. Kunnanmestaruuskisoja) - kunnan muiden toimijoiden ja 3. sektorin kanssa yhteistyössä. Tyrnäväläisten
ja Tyrnävällä toimivien urheiluseurojen ja muiden yhteisöjen rooli on tärkeä paikkakunnan liikunta- ja urheilumahdol-
lisuuksien tarjoamisessa kuntalaisille. Liikuntasihteeri koordinoi Liikkuva kunta -ohjelmaa.

Nuorisotoimi

Tavoitteena Tyrnävän perusnuorisotyössä oli vuonna 2022 nuorten kohtaaminen erilaisissa ympäristöissä - matalalla
kynnyksellä, jalkautuvan ja digitaalisen nuorisotyön kehittäminen, nuorten osallisuuden huomioiminen, osallistumi-
nen oman asuinalueen kehittämiseen sekä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa. Nuorisotyöllä tavoitellaan yleisesti

nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämistä, nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja oikeuksien toteutumista.

Perusnuorisotyössä nuoria kohdataan nuorisotilatoiminnassa (vuorot 3.lk-6.lk sekä 7.lk-17 v), koulunuorisotyössä, jalkautumisissa, digitaalisen nuorisotyön sekä retken ja tapahtumien kautta. Nuoria osallistettiin ja kuultiin osana toimintojen sisältöjen suunnittelua.

Kuulammen yläkoululla tehtiin vuonna 2022 koulunuorisotyötä erityisesti Nuorisotyötä yhteisöllisessä ympäristössä -hankkeen avulla. Hanketyöntekijä työskenteli kesäkuuhun 2022, jonka jälkeen syksyllä nuoriso-ohjaajat jatkoivat toimivaksi todettuja välituntitoimintoja. Kuulammen koululla nuoriso-ohjaajat kävivät tiistaisin ruokavälitunnilla pitämässä lautapeliteuokiota ja keskiviikkoisin ruokavälitunnilla tarjoamassa koulukahveja yhteistyössä Tyrnävän seurakunnan nuorisotyön kanssa. Perjantaisin Kuulammen koululla nuoriso-ohjaajat olivat mukana pitämässä etsivän kahveja 9.-luokkalaisten Tyrnävän etsivä nuorisotyöntekijän kanssa. Nuoriso-ohjaajat jalkautuivat myös mukaan koulun erilaisiin tapahtumiin sekä olivat mukana syksyllä ryhmyttämässä uusia 7.-luokkalaisten.

August Sahlsten lukiolla nuoriso-ohjaajat vierailivat joka toinen viikko koulukahvien merkeissä.

Nuorisotoimi oli mukana järjestämässä muun muassa Temmeksen koko perheen laskiaistapahtumaa, Talvitapahtumaa Koivulassa, Elokuva picnikkiä, Tyrnävän kesänporttia, päättäridiscoa alakoululaisille, Kesätuuli-kesäkerhoja, Markku Moves -tapahtumaa, Tyrnävän taiteiden yötä, Perunamarkkinoita, kirjastodiscoa ja joulunavausta. Nuorisotoimi järjesti kesän 2022 aikana retken Powerparkeihin Alahärmään.

Yhteistyötä tehtiin vuoden 2022 ajan tiiviisti eri toimijoiden kanssa. Nuoriso-ohjaajat ohjasivat nuoria eri palveluiden, harrastusten ja toimintojen piiriin enenevässä määrin.

Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuustossa vuonna 2022 toimi kauden 2021–2023 nuorisovaltuusto. Nuorisovaltuusto kokoontui vuonna 2022 yhteensä kahdeksaan kokoukseen. Vuoden 2022 puolella välissä nuorisovaltuusto oli täydentänyt itseään niin, että valtuusto oli täysilukuinen (14 jäsentä). Nuorisovaltuusto osallistui vuoden aikana kolmeen eri tapahtumaan Tyrnävän kesänporttiin, Tyrnävän perunamarkkinoille sekä Murron Valo-tapahtumaan.

Nuorisovaltuustolla oli vuonna 2022 puhe- ja läsnäolo-oikeus kunnan valtuustossa sekä kolmessa lautakunnassa. Edustajia oli myös Pohjois-Pohjanmaan maakunnallisessa nuorisovaltuustossa, ehkäisevän päihdetyön työryhmässä, HYTE-työryhmässä, nuorten asioiden yhteistyöryhmässä, Kirkonseudun asemakaavan palkin muutoksen laadinta työryhmässä, liikenneturvallisuustyöryhmässä sekä perinnetyöryhmässä.

Etsivä nuorisotyö

Etsivää nuorisotyötä toteutettiin koko Tyrnävän kunnan alueella. Yhteydenottoja ja yhteydenottopyyntöjä oli vuonna 2022 yhteensä 41. Yhteydenottojen määrä laski muutamalla vuodesta 2021, myös tavoittamattomien määrä laski yhdellä verrattuna edelliseen vuoteen, vuonna 2022 vain kaksi yhteydenottopyyntöistä jäi siten, ettei nuorta tavoitettu.

Etsivän nuorisotyön tärkeimpinä yhteistyökumppaneina ovat toimineet työ- ja elinkeinosuunnittelija, vastaava nuoriso-ohjaaja, osallisuuskoordinaattori/vastaava nuorten työpajaohjaaja sekä muut nuoriso- ja pajaohjaajat. Lisäksi yhteistyötä on tehty mm. aikuissosiaalityön, mielenterveyspalveluiden, oppilaanohjauksen, koulukuraattorin sekä muiden opetushenkilöstöön kuuluvien kanssa.

Nuoria on vuoden 2022 aikana ohjautunut etsivän nuorisotyön piiriin eniten oppilaitosten (17) ja nuoren oman yhteydenoton kautta (5) kautta. Edelliseen vuoteen nähden oppilaitoksen kautta ohjautuneet ovat pysyneet määrällisesti samana, mutta sosiaali- ja terveyspalveluista ohjautuneet ovat laskeneet kymmenellä asiakkaalla.

Etsivän tuki ja tsemppi, sekä erilainen keskusteluapu on ollut monelle nuorelle tarpeellista. Etsivä auttoi nuoria mm. työpaikan etsimisessä, kouluun tutustumisessa, ansioluettelon laatimisessa ja antoi vinkkejä työhakemuksien tekoon ja työhaastatteluja varten. Etsivän nuorisotyön kautta nuoria ohjautui mm. avoimille työmarkkinoille, toisen asteen opetukseen, nuorten työpajalle, harrastustoimintoihin, mielenterveys- ja päihdepalveluihin sekä TE-palveluihin. Etsivä nuorisotyö on ollut myös mukana tukemassa nuoria heidän siirtyessään toisen asteen opintoihin.

Etsivä nuorisotyö on jatkanut jalkautuvaa työtä oppilaitoksissa, Kuulammen koululla sekä tapahtumissa ja nuorisotilatoiminnassa. Viikoittain etsivä on pitänyt ysien kahveja Kuulammen koululla sekä joka toinen viikko pidetty lukion kahveja. Ysien kahveilla on käynyt viikoittain noin 30–50 9.luokkalaista ja lukiokahveilla on käynyt noin 20–30 lukiolaista. Etsivä nuorisotyö on lisäksi osallistunut ns. katutyöhön perusnuorisotyön kanssa.

Avoimet toiminnot (Koivula-kahvit ja liikuntavuorot) on koettu tärkeiksi ja tarpeellisiksi toiminnoiksi etenkin niille, jotka niihin aktiivisesti osallistuvat. Nämä avoimet toiminnot ovatkin nykyään olennainen osa Tyrnävän etsivää nuorisotyötä. Kävijämäärät eivät ole olleet kovin suuria, mutta osallistuville nämä matalan kynnyksen toiminnot ovat olleet erittäin tärkeitä.

Etsivä nuorisotyöntekijä oli mukana Aikalisä! -ohjaajan roolissa paikkakunnan kutsunnoissa. Etsivä haastatteli kutsunnoissa kaikkineen 73 nuorta. Aikalisä! -ohjaajan tarkoitus on kartoittaa nuoren elämäntilannetta ennen armeijaan astumista, armeijan aikana ja armeijan jälkeen, sekä tarjota tarpeen mukaan etsivän palveluita nuoren tueksi.

Etsivä nuorisotyöntekijä oli viime vuonna mukana useassa eri työryhmässä: oppivelvollisuustyöryhmässä, ennaltaehkäisevän päihdetyön työryhmässä, nuorten työpajan ohjausryhmässä sekä nuorten asioiden työryhmässä (nuorten ohjaus- ja palveluverkosto), jossa etsivä nuorisotyöntekijä toimii sihteerinä. Lisäksi etsivä nuorisotyö osallistuu säännöllisesti eri verkostopalaveriin (mm. Kuulammen yläkoulun) ja kutsuttaessa oppilashuollon palaveriin. Lisäksi etsivä nuorisotyöntekijä osallistui alueellisiin etsivien tapaamisiin, sekä aluehallintoviraston ja Into ry:n järjestämiin koulutuksiin mahdollisuuksien mukaan.

Tyrnävän nuorten Valmennuspaja Polku ja Starttipaja Verso

Tyrnävän Valmennuspaja Polun ja Starttipaja Verson tehtävänä on ollut vuonna 2022 tukea koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jääneitä alle 29-vuotiaita tyrnäväläisiä nuoria, auttaa heitä saavuttamaan yhteiskuntaan kiinnittymisen edellyttämiä valmiuksia ja toimintamahdollisuuksia. Työn lähtökohtana on kohdata jokainen nuori omana itsenään, ilman arviointia tai luokittelua. Jokaista nuorta kannustetaan ja rohkaistetaan sekä onnistumisia korostetaan. Valmennuksen aikana nuori saa tunteen johonkin kuulumisesta, omasta tärkeydestään ja olemassaolonsa merkityksestä. Näiden avulla nuorta voidaan tukea ammatillisissa valinnoissaan, elämänsä suunnitelmallisessa rakentamisessa sekä yhteiskunnallisen osallisuuden kehittämisessä. Työpaja toiminnalla on myös tuettu nuorten itsenäistymistä, itsetunnon, omien vahvuuksien sekä elämänhallinnan kehittämistä. Toimintamme on jaettu kahteen ryhmään, Valmennuspaja Polkuun ja Starttipaja Versoon.

Työpajan toiminta on koostunut mm. luonto- ja eläinavusteisesta toiminnasta, puutöistä, kädentaidoista, pihatöistä sekä polkupyörien kunnostamisesta. Hankimme myös uusia työkaluita hallille, jossa toteutamme eri työtoimintoja. Lisäksi toiminnassa on harjoiteltu viikoittain erilaisia arjentaitoja kuten päivärytmiin liittyviä taitoja, talouden hoitoa, terveellisiä ruokailutottumuksia, kotitalouden askareita sekä hygienia-asioita. Vuoden aikana toteutimme myös erilaisia itsetutkiskeluun liittyviä tehtäviä. Pajalla on tehty myös pienimuotoisesti erilaisia asiakastöitä. Näitä tehdessään nuoret saivat konkreettisesti nähdä oman työn jäljen, kohdata asiakkaita ja vahvistaa omia sosiaalisia taitojaan. Pajalla tärkeää on ollut myös yhteisen ajan viettäminen. Tärkeä tavoite ja väline on luoda nuorten välille suhteita, auttaa heitä liittymään ja tarvittaessa palaamaan helpommin, niihin yhteisöihin, joita nuorten ympärillä on tai voisi olla. Ryhmän yhteisessä tekemisessä on opittu sosiaalisia ja kognitiivisia taitoja, joita on opeteltu muun muassa yhteisten seurapeleiden avulla ja luontoympäristöjä hyödyntäen. Olemme myös säännöllisesti liikkuneet nuorten kanssa harrastaen eri liikuntamuotoja, sekä olemme tehneet retkiä lähiluontoon hyödyntäen eri liikuntapaikkoja, luontopolkuja sekä partiolaisten leirikämpää.

Ryhmävalmennuksellinen työote on integroitu arjen toimintoihin ja olemme toteuttaneet voimavaralähtöistä yhteisöllistä elämää eteenpäin tukevaa valmennusta. Yksilövalmennuksia on pidetty säännöllisesti kaikille valmentautujille hyödyntäen eläimiä sekä luontoa. Nuorten tavoitteita ja tulevaisuutta on kartoitettu yksilövalmennuksilla sekä reflektoitu nuoren elämäntilannetta, jotta seuraavat askeleet on voitu ottaa mahdollisimman turvallisesti ja oikea aikaisesti.

Nuorten aikuisten kuntouttava työtoiminta siirtyy hyvinvointialueen järjestettäväksi, joten nuorten työpajatoiminta entisessä muodossaan loppui Tyrnävän kunnan toimintana vuoteen 2022.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	Alkuperäinen talousarvio €	Talousarvio muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma €	Poikkeama €	Toteuma %
Toimintatulot	236 518			261 535	25 017	110,6
Toimintamenot	-1 005 183			-967 776	-37 407	96,3
Toimintakate	-768 665			-706 241	-62 424	91,9